

Marjana Đukić

Danka Čogurić

Dejan Vuković

CRNOGORSKI JEZIK

KAO NEMATERNJI 5

Priručnik za nastavnike

Zavod za udžbenike i nastavna sredstva
PODGORICA
2015.

dr Marjana Đukić Danka Čogurić Dejan Vuković

CRNOGORSKI JEZIK KAO NEMATERNJI

V RAZRED OSNOVNE ŠKOLE
Priručnik za nastavnike

Izdavač

Za izdavača

Glavni urednik

Odgovorni urednik

Urednica izdanja

Recenzenti

Dizajn i tehnička priprema

Lektura

Korektura

Tehnički urednik

Štampa

Tiraž

Zavod za udžbenike i nastavna sredstva – Podgorica

Zoja Bojanić-Lalović, direktorica

Radule Novović

Lazo Leković

Lida Vukmanović-Tabaš

dr Adnan Čirgić

dr Dragan Bogojević

Dragana Nenadović

Nađa Luteršek

Nada Maraš

Nevena Matijević

urednička

Jasmina Radunović

Rajko Radulović

„Suton“ d. o. o. – Široki Brijeg, BiH

50

CIP – Каталогизacija u publikaciji
Национална библиотека Црне Горе, Цетиње

ISBN 978-86-303-1883-2

ISBN 978-86-303-1886-3 (CD)

COBISS.CG-ID 25401616

Nacionalni savjet za obrazovanje, Rješenjem broj 04-5-1262 od 30. 6. 2015. godine,
odobrio je ovaj priručnik sa CD-om za upotrebu u osnovnoj školi.

SADRŽAJ

Struktura udžbeničkog kompleta	5
I. DOM I ŠKOLA.....	7
1. Mirkova porodica	7
2. Mirkova škola	10
3. Mirkov dom	14
II. ZA LJEPŠU OKOLINU.....	19
1. Misli ekološki	19
2. Dobre navike.....	21
3. Čuvajmo okolinu.....	23
III. PRAZNICI	25
1. Rođendan	25
2. U razredu	26
3. Veseli decembar	30
IV. MOJ IZBOR	32
1. Sami stvaramo	32
2. Bijeg na snijeg.....	34
3. Volim raspust	36
V. ŽIVJETI S PRIRODOM	39
1. Dan na jezeru	39
2. Okruženje.....	41
3. Ljubimci.....	43
VI. UPOZNAJMO OKRUŽENJE	47
1. Ljepote o kojima se priča i piše.....	47
2. Šetnja gradom	49
3. Mjesto koje volim	50
Nastavni listići.....	52
CD skript.....	56
Literatura.....	66

STRUKTURA UDŽBENIČKOG KOMPLETA

- Za učenike: Udžbenik, Radna sveska
- Za nastavnike: Priručnik, CD

Ciljevi priručnika

Priručnik za nastavnike¹ predlaže osnovne principe pedagoškog pristupa u obradi svake nastavne jedinice kao vrsta pedagoškog vodiča. Priručnik definiše jezičke i gramatičke ciljeve, sugerije nastavnicima uvod i razradu svake lekcije, preporučuje individualne i grupne aktivnosti u toku časa i nudi rješenja vježbanja iz Udžbenika i Radne sveske.

Cijeli udžbenički komplet prilagođen je zahtjevima predmetnog programa Crno-gorski jezik kao nematernji za V razred osnovne škole. Tematski okvir je blizak uzrastu učenika² V razreda: porodica, škola, dom, vrijeme i vremenski uslovi, praznici, biljni i životinjski svijet, grad, selo.

Tekstovi i vježbanja udžbeničkog kompleta imaju za cilj da razvijaju sve lingvističke kompetencije crnogorskog jezika kao nematernjeg – čitanje, pisanje, usmeno razumijevanje, razumijevanje pisanog teksta, pismeno izražavanje i osposobljavanje učenika za usmenu komunikaciju na crnogorskom jeziku.

Gramatičke jedinice koje su predviđene predmetnim programom – rod i broj imenica i pridjeva, zamjenice, glagolska vremena, brojevi, prosta i proširena rečenica, prirodno su inkorporirane u govorne situacije bliske uzrastu učenika V razreda. Brojna i raznovrsna vježbanja nude veliki broj mogućnosti.

Struktura

Svako poglavlje sadrži tri nastavne jedinice organizovane na deset strana Udžbenika. Prva strana je otvarajuća s najavljenim ciljevima a poglavlje završava na desnoj strani tematski rječnik. Sva poglavlja su organizovana kao jedna tematska cjelina iz svakodnevnih i poznatih situacija uzrastu učenika.

Na početku nastavne jedinice tema je naslovom jasno naznačena. Ilustracije u Udžbeniku su jasno i nedvosmisleno usklađene s navedenim ciljevima. Zvučni materijal na CD-u neizostavan je dio lekcije koji osposobljava učenike za pravilan izgovor i usmeno razumijevanje teksta.

Radi razumijevanja ponuđena su brojna vježbanja različitog tipa i primamljivog izgleda i u Udžbeniku i u Radnoj svesci: vježbanja tačno/netačno, ispunjavanje tabela, dopunjavanje rečenica, povezivanje slike i teksta, odgovori na pitanja.

Za pismeno izražavanje određena su vježbanja u Radnoj svesci kojim se završava lekcija i čime se provjerava usvajanje vokabulara, jezičkih struktura i gramatičkih zahtjeva.

1 Izraz nastavnik obuhvata i nastavnicu i nastavnika

2 Izraz učenik obuhvata i učenicu i učenika

- Priprema – U ovoj fazi važno je da nastavnik usmjeri pažnju učenika na temu i lingvističke ciljeve lekcije. Nastavnik vodi računa o jezičkim sposobnostima učenika i progresivno ih uvodi u jezičke strukture predviđene za datu lekciju. Radi uvođenja u temu nastavnik se može koristiti fotografijama, pisanjem na tabli osnovnih jezičkih struktura, materijalom iz Udžbenika ili Radne sveske. Zavisno od teme, uvod može biti i jednostavna usmena komunikacija između nastavnika i učenika. U svakom slučaju, ova faza časa traje kratko. Ekonomično je praviti korelacije s drugim nastavnim predmetima.
- Slušanje – Slušanje tekstova nasnimljenih na CD-u ima za cilj razumijevanje smisla i prepoznavanje komunikacione situacije iz svakodnevnog života u kojima će učenici moći da koriste određene jezičke strukture. Pored toga, učenik memoriše određene jezičke obrasce koje će koristiti u vježbanjima dramatizacije i simuliranih dijaloga. Snimljeni materijal praćen je odgovarajućim vizuelnim i tekstualnim elementima u Udžbeniku.
- Razumijevanje – Nakon prvog slušanja (zatvorenih knjiga), nastavnik provjerava opšte razumijevanje: Koliko osoba govori? Ko su oni? Će su? Što rade? Za potpuno razumijevanje potrebno je više slušanja i potpuna pažnja učenika. Djelove zvučnog teksta koji predstavljaju jezičke ciljeve lekcije, potrebno je memorisati da bi ih učenici kasnije mogli koristiti. Zavisno od teksta i lekcije, učenici mogu ponavljati naglas određene jezičke strukture, rekonstruisati odslušani dijalog a nastavnik mora da se uvjeri da su učenici dobro razumjeli odslušani tekst.
- Čitanje – Tekstovi u Udžbeniku su istog tematskog izbora te nakon pripreme i odlučnog teksta s provjerom razumijevanja, učenici mogu vježbati čitanje i razumijevanje pisanog teksta. Vježbanja za razumijevanje prate tekstove u Udžbeniku.
- Gramatika – Gramatičke jedinice su prilagođene komunikativnoj metodi učenja nematernjeg jezika koja podrazumijeva da učenici otkrivaju upotrebu određenih gramatičkih kategorija preko tekstova i vježbanja koja rade. Vježbanja su jednostavna i efikasna. Ni Udžbenik ni Radna sveska ne opterećuju učenike gramatičkim vježbanjima.
- Pismeno izražavanje – Vježbanja koja zahtijevaju kraći opis osoba, mjesta i predmeta u pisanom obliku osposobljavaju učenike da primijene naučeni vokabular i jezičke strukture, no najveći dio vježbanja na ovom nivou podrazumijeva dopunjavanje rečenica, odgovaranje na pitanja i popunjavanje tabela.
- Usmeno izražavanje – Nastavnik mora prilagoditi svoj rad znanju i sposobnostima učenika, uvoditi postepeno fraze i nove riječi i u svakoj lekciji voditi računa o jezičkim strukturama koje učenik treba da memoriše da bi ih primijenio u odgovarajućoj komunikativnoj situaciji. Radi poboljšanja sposobnosti usmenog izražavanja, nastavnik koristi dramatizacije, simulacije dijaloga s datim ulogama, vodeći računa da riječi prate odgovarajući gestovi i intonacija. Pored toga, dramatizacija može biti slobodna, da učenik ne ponavlja zadate riječi, već da samostalno postavlja pitanja i odgovara koristeći stečena jezička znanja. U ispravljanju i evaluaciji učestvuje cijeli razred, nakon svakog dijaloga, što podstiče učenike da budu aktivni i pažljivi.

I. DOM I ŠKOLA

1. Mirkova porodica, prvi čas

Jezički ciljevi: pozdraviti se; predstaviti se; predstaviti nekoga (ime, godine, zanimanje), iskazati omiljene i neomiljene aktivnosti; naučiti porodične odnose

Gramatički ciljevi: upotreba prvog i trećeg lica jednine; konstrukcija volim + imenica i volim da + glagol

Priprema

Pošto je prvi čas i prvi susret s učenicima, nastavnik se predstavlja nudeći više sinonimnih varijanti:

- pozdrav: „Dobar dan“.
- predstavljanje: „Ja se zovem...“, „Moje ime je...“, „Ja sam...“
- zanimanje : „Ja sam...“, „Radim kao...“, „Po zanimanju sam...“
- godine: „Imam ... godina“.
- forme učtivosti: „Drago mi je“.

Nastavnik se obraća pojedinačno učenicima ohrabrujući ih da se predstave koristeći raznolike oblike za iskazivanje imena.

Predstavljanje učenika se ponavlja u 3. licu: „Ona se zove... Ima ... godina, po zanimanju je učenica.“

Vježbanje se nastavlja tako što se učenici podijele u grupe po tri i predstavljaju jedni druge.

Napisati na tabli tipske rečenice predstavljanja.

Uključiti nakon toga sliku porodice. Nastavnik predstavlja poimenice članove svoje porodice i uvodi izraze: Moja majka zove se..., Moj otac se zove... On ima ... godina. Po zanimanju je... Imam brata i sestru. On se zove..., ona se zove...

Zahvaljujući slikama porodice, učenici predstavljaju svoju porodicu.

Nastavnik predstavlja dječaka Mirka i njegovu porodicu. Uvodi neka zanimanja: glumica, ljekar.

Pita učenike koja zanimanja poznaju.

U uvodnoj vježbi pronalaze uljeza, pojam koji ne pripada porodičnim odnosima. (**Rješenje:** drugarica)

Slušanje teksta – Prelazi se na prvo slušanje cijelog teksta s CD-a, sa zatvorenim knjigama. Nastavnik pitanjima provjerava koliko su razumjeli tekst.

Drugo slušanje je po djelovima, rečenicu po rečenicu, uz objašnjenje nepoznatih riječi. Potpuno razumijevanje i pamćenje podataka.

Najzad, knjige se otvore i slušani tekst se povezuje s tekстом i ilustracijama u Udžbeniku.

Čitanje i razumijevanje teksta – Najprije se čuje s CD-a ili nastavnik pročita, a onda učenici čitaju djelove teksta.

Vježbanjima nakon teksta provjerava se razumijevanje pročitanoг teksta. U ovom slučaju, prvo vježbanje zahtijeva da se povežu pravilno članovi Mirkove porodice s omiljenim aktivnostima.

Nastavnik objašnjava što znači voljeti, ne voljeti. Nakon čitanja, preuzimajući obrasce iz teksta, učenici ponavljaju što vole, što ne vole.

Usmeno izražavanje – Na kraju učenici predstavljaju svoje roditelje, s podacima o imenu, godinama, zanimanju, o tome što vole i što ne vole.

1. Mirkova porodica, drugi čas

Priprema: Nastavnik kroz razgovor traži od učenika da se predstavljaju provjeravajući koliko je elemenata usvojeno na prethodnom času. Insistira na podacima o godinama, zanimanju, o konstrukcijama „volim“ i „ne volim“, „zovem se“, „zove se“.

Gramatika – Napraviti razliku između „volim + imenica“, npr. „Volim životinje“ i „volim da + glagol“, npr. „Volim da se igram.“

Npr. Volim muziku. Ona voli filmove.

Volim svoju porodicu. On voli đeda.

Ne volim povrće. Ona ne voli supu.

Ne volim zimu. On ne voli ljeto.

Volim da gledam fudbal. Ona voli da se igra lutkama.

Volim da se igram napolju. On voli da spava.

Ne volim da se svađam. Ona ne voli da jede meso.

Ne volim da se tučem. On ne voli da pjeva.

Usmeno izražavanje – Nakon toga predstavljaju sebe uz pomoć **Vježbanja 1** u Radnoj svesci.

Na osnovu slika iz Udžbenika učenici ponavljaju što su naučili o Mirkovoj porodici.

Nastavnik ih uvodi u vježbu preko ilustracije porodičnog stabla sa članovima šire porodice: đed, baba, tetka, ujak, stric, ujna, strina, brat od ujaka, sestra od tetke.

Nastavnik na osnovu podataka o Mirkovoj porodici postavlja pitanja o članovima šire porodice učenika. „Ima li Mirko ima dva đeda?“ „Ja imam jednog đeda.“ „Ja nemam ni đeda ni babu.“

– Najprije analizom porodičnog stabla, a zatim zadacima, provjerava se razumijevanje porodičnih odnosa.

1. ujak
2. stric
3. tetka
4. đed

Učenici mogu da primijene naučene pojmove i pojave na sopstveni život i svoju porodicu, crtanjem sosptvenog porodičnog stabla i poređenjem s Mirkovom porodicom.

Usmeno izražavanje – Nakon toga predstavljaju sebe uz pomoć **Vježbanja 1** u Radnoj svesci.

1. Mirkova porodica, treći čas

Nastavnik provjerava usmenom komunikacijom usvojene pojmove o članovima porodice predstavljajući članove sopstvene familije.

Razumijevanje – Vježbanjem 2 u Radnoj svesci provjeravaju se još jednom pojmovi vezani za članove porodice dopunjavanjem traženog pojma.

1. Dopuni rečenice sljedećim riječima.

BABA TETKA ĐED STRINA TETAK UJNA

Majčina ili očeva majka je moja **BABA**.

Očev ili majčin otac je moj **ĐED**.

STRINA je žena moga strica.

Sestra moga oca je moja **TETKA**.

TETAK je muž moje tetke.

Žena majčinoga brata je moja **UJNA**.

Rješenja: tetka, đed, strina, tetak, ujna

Ugledajući se na **Vježbanje 1** kad su predstavljali roditelje, učenici popunjavaju tabelu iz **Vježbanja 3** đe opisuju drugaricu i druga, a usmeno predstavljanje podataka omogućava transformaciju uvježbanih oblika u trećem licu.

Vježbanje 4 jeste primjena podataka u obliku porodičnog stabla. Ukoliko ima poteškoća, porodično stablo Mirkove porodice može poslužiti kao pomoć.

Usmeno i pismeno izražavanje – Nastavnik navodi učenike da izdvoje jednog člana porodice kojeg bi posebno opisali. Nakon usmenog opisa, prelazi se na **Vježbanje 5**. Kraćim pismenim sastavom učenik opisuje jednog člana svoje porodice.

Na kraju će učenici pročitati svoj sastav što je prilika da se isprave eventualne greške u jezičkim konstrukcijama.

Sva vježbanja iz Radne sveske služe usvajanju pojmova vezanih za porodične odnose i konstrukcija predstavljanja u prvom i trećem licu.

2. Mirkova škola, prvi čas

Jezički ciljevi: razvijanje vokabulara tematski vezanog za školu; opis osoba i predmeta

Gramatički ciljevi: razlikovanje roda i broja imenica

Priprema – Na početku časa nastavnik kroz razgovor s učenicima provjerava koliko poznaju vokabular koji se odnosi za učionicu, školu i školski pribor. Pomoću slika upućuje ih u nove riječi koje će čuti na CD-u. U uvodnom vježbanju učenici pronalaze zanimanja koja su povezana sa školom.

Rješenje: nastavnica, pedagogica

Slušanje teksta – Prvo slušanje cijelog teksta sa zatvorenim knjigom. Nastavnik provjerava da li su generalno razumjeli tekst, da se radi o dječaku Mirku kojeg su već upoznali, i da im on sada opisuje školu.

Drugo slušanje rečenicu po rečenicu s objašnjenjima nepoznatih riječi. Pojmove iz svake rečenice pokazati na slici ili u učionici.

Treće slušanje cijelog teksta s otvorenim knjigama.

Pitanjima i zadacima (1–3) provjeriti razumijevanje teksta.

Čitanje teksta. Pronalaženje imenica u svakoj rečenici. Učenici ih zapisuju. Nastavnik ih uvodi u vrstu riječi koja kazuje imena bića, stvari i pojava. Zadaci 1 i 2.

Gramatika – U pronađenim imenicama iz teksta učenici određuju one koje označavaju imena bića, imena stvari i imena pojava. Posebno se označavaju vlastite imenice.

U cilju savladavanja kategorija roda i broja imenica ide se od jednostavnijeg vježbanja ka složenijim koji zahtijevaju samostalno zaključivanje učenika.

Najprije učenici prepoznaju date imenice u Mirkovom crtežu. Zatim ih slažu u tri kolone po rodu. Na tabli predstaviti tabelu kakvu učenici prave sebi u sveskama. Kolone popunjavaju koristeći imenice iz teksta „Mirkova škola“.

Na kraju se učenici predstavljaju koristeći nove konstrukcije, po modelu datom u Udžbeniku.

2. Mirkova škola, drugi čas

Kao uvod u čas, nastavnik poziva učenike da još jednom pogledaju imenice koje su pronašli u tekstu na prethodnom času. Poredeći imenice različitog roda, nastavnik može uočiti da li i u kojoj mjeri učenici prave razliku u rodu imenica.

Gramatika – Na tabli nastavnik započinje tri kolone uvodeći odrednice roda – muški, ženski, srednji, a učenici dopisuju imenice u odgovarajuće kolone po rodu. Leksički, imenice treba da budu vezane za prostor škole.

Ukoliko nastavnik vidi da vježbanje u određivanju roda nije problem, može da nastavi. Ako još uvijek učenici ne prave razliku u rodu, dodati još vježbanja.

Nastavnik uvodi kategoriju broja – klupa, klupe; avion, avioni. Trebalo bi da učenici sami nastave na nastavnikovu datu imenicu u jednini. Isto kao i u vježbanju roda, na tabli mogu u dvije kolone dopisivati jedninu ili množinu imenice.

Na osnovu slika učenici određuju rod i broj prikazanih imenica. U tekstu „Mirkova škola“, a zatim i na Mirkovom crtežu, prepoznati imenice u množini.

Posebno naglasiti da vlastite imenice nemaju množinu pa o tome treba razgovarati s učenicima.

Uključiti vježbanja 4 i 5 iz Radne sveske.

Vježbanje 4 se odnosi uglavnom na vlastite imenice te treba ponoviti da nemaju oblike množine. Učenici su slobodni da pronađu odgovarajuću imenicu koju će smjestiti u kvadrat, po zahtjevu traženog početnog slova.

Rješenje:

	država	rijeka	planina	grad	ime	životinja
A	Albanija	Amazon	Alpi	Amsterdam	Alen	antilopa
L	Litvanija	Lim	Lovćen	London	Leon	lisica
P	Poljska	Piva	Prokletije	Pljevlja	Petar	pas

Vježbanje 5. – Prije nego krene s vježbanjima u kojima se određuju gramatička pravila, nastavnik treba učenike usmeno da navede da dođu do tih zaključaka.

Nakon toga učenici samostalno određuju rod datih imenica

Rješenje:

sto stolica staklo prozor olovka ogledalo
 sat knjiga dugme telefon truba sedlo

MUŠKI ROD	ŽENSKI ROD	SREDNJI ROD
telefon	stolica	staklo
sto	olovka	ogledalo
prozor	knjiga	dugme
sat	truba	sedlo

2. Mirkova škola, treći čas

Treći čas nudi zahtjevnija vježbanja pa nastavnik na početku mora provjeriti kako su učenici razumjeli rod i broj imenica s prethodnog časa.

Pismeno izražavanje – Vježbanje 1

Treba identifikovati pojmove i upisati ih u odgovarajuća polja. Trebalo bi dati vremena učenicima da sami dođu do traženog pojma – IMENICA.

I	G	L	A			
M	J	E	S	E	C	
E	K	S	E	R		
N	O	S				
I	G	R	A	Č	K	E
C	R	V				
A	V	I	O	N		

Vježbanje 2 – Na osnovu ilustracije učenici imenuju pojmove i upisuju ih u odgovarajući prostor.

Vježbanje 3 je slobodnije i kreativnije te se lakše može uvidjeti u kojoj mjeri lako ili teško učenici smišljaju imenice u lancu.

Pismeno izražavanje – Vježbanja 6 u Radnoj svesci zahtijeva pravilno pisanje vlastitih imenica.

Rješenje:

Idem u Osnovnu školu „Marko Miljanov“. Učenik sam petoga razreda. Šedim u posljednjoj klupi. Moj najbolji drug je Ivan Marković.

Vježbanje 7 je zahtjevnije jer učenici sami dopunjavaju dijalog na osnovu poznavanja i razumijevanja leksike vezane za školu. Treba dozvoliti više mogućih rješenja jer je cilj ovladavanje leksikom.

Rješenje: sekciju (utakmicu), sali, nastavnik (profesor), čas, školu, časa.

Vježbanje 8 – Prije rada provjerava se da li učenici mogu mijenjati broj imenica. Tačna polja označi sa √, a netačna sa X.

Rješenje:

Imenica	jednina	množina	muški rod	ženski rod	srednji rod
škola	√	X	X	√	X
učiteljice		√		√	
učionice		√		√	
dvorište	√				√
Mirko	√		√		
klupa	√			√	
Azra	√			√	
hodnik	√		√		
zvono	√				√

3. Mirkov dom, prvi čas

Jezički ciljevi: opisivanje prostora stanovanja; učenje vokabulara vezanog za kuću i stanovanje

Gramatički ciljevi: pridjevi, razlikovanje roda i broja pridjeva

Priprema – Kao uvod u čas nastavnik može da traži od učenika da, koristeći se naučenim pojmovima vezanim za školu i učionicu, opišu stvari oko sebe.

„Kakva je klupa?“ – Drvena, zelena, čista...

„Kakva je tabla?“ – Zelena, četvrtasta, ispisana...

„Kakve su knjige?“ – Nove, šarene, bratove...

Učenici aktivno učestvuju u određenju, slobodni da opišu stvari oko sebe. Nastavnik provjerava koliko vladaju pridjevima i po potrebi uvodi nove.

Prelazi na opisivanje kuće koristeći što više učenicima poznatih pridjeva. Uvodi učenike u razgovor da opišu svoju kuću. Obratiti pažnju na oprečne parove:

stara/nova kuća,

veliki/mali stan,

blizu škole/daleko od škole,

vrata su metalna/drvena.

Pored toga uvode se izrazi: kuća ima dvorište, ima garažu; kuća ima jedan sprat, dva sprata, tri sprata, ima samo prizemlje.

Uvodno vježbanje zahtijeva povezivanje imenice i pridjeva.

Rješenje:

velika kuća

dobar dječak

žuto pile

Slušanje teksta – Učenici slušaju cijeli tekst prvi put. Nastavnik provjerava osnovno razumijevanje.

Drugo slušanje je fragmentarno, rečenicu po rečenicu, s objašnjenjima nepoznatih riječi.

Treće slušanje vodi ka potpunom razumijevanju teksta.

Razumijevanje i čitanje teksta – Odgovorom na zahtjeve date nakon teksta (1–3) provjerava se razumijevanje i jezička vještina kratkih, usmenih opisa. Postepeno se pronalaze pridjevi u tekstu koji opisuju kakvo je što, od čega je što i čije je što (4). Prelazi se na vježbanje čitanja teksta.

Da bi se obogatio rječnik učenika, može se za pojmove iz teksta tražiti da nabroje što više pridjeva.

Npr. Ruže, crvene ali i... (svježe, mirisne, uvele), dvorište je zeleno, ali i... (malo, veliko, mirno).

Uvesti i opozicije: malo-veliko, mirno-bučno.

Zaključuje se čas određenjem pridjeva kao specifične vrste riječi koje stoje uz imenicu i određuju je.

Usmeno izražavanje – Vježba predstavljanja. Model je dat u Udžbeniku. Pridjevi koji su dati i koje treba povezati s nekim iz razreda isto tako mogu pomoći u usmenoj vježbi.

3. Mirkov dom, drugi čas

Gramatika – Drugi čas je namijenjen određenju roda i broja pridjeva. U te svrhe najprije se odredi rod i broj imenica uz koje stoje pridjevi. Na osnovu teksta i popisanih (ili podvučenih) pridjeva i imenica na prethodnom času, određuje se prvo rod a onda i broj. Mijenjaju se pridjevi u odnosu na broj.

Učenici imaju izbor da oboje Mirkovu sobu po sopstvenoj želji, te će svako od njih imati drugačije obojenu sliku. To će usloviti opis zidova, poda, kreveta, tepiha i ostalih predmeta u sobi. Važno je da učenici slože pridjeve s imenicom u rodu i broju.

Prelazi se na pitanja vezana za sobu. Kakva je tvoja soba? Svijetla, mračna? Velika, mala? Kakvi su zidovi? Poželjno je koristiti što više pridjeva.

Vježbanja vode obnavljanju znanja o vrstama pridjeva. Koristiti boje za imenice:

LUSTER

STOLICA

OGLEDALO

Usmeno izražavanje – Dati priliku učenicima da opišu svoju sobu i da saznaju pomoću pitanja postavljenih drugu/dругarici (po izboru) kakva je njihova soba.

Tipska pitanja: Koje boje je... ? Od čega su... ? Kakva je... ?

Na kraju časa treba povezati pojedinačne rečenice u jedan kraći opis svoje kuće koji bi učenici predstavili razredu. Učenici mogu slikom ili crtežom da upotpune svoje izlaganje.

3. Mirkov dom, treći čas

Razumijevanje – U Radnoj svesci, u **Vježbanju 1** dat je prikaz jednog stana. Učenici se upoznaju s pojmovima vezanim za stanovanje i povezuju sliku i pojam. Provjerava se razumijevanje pojmova pitanjima: Što se radi u kuhinji? Što radimo u dnevnoj sobi? Itd.

Rješenje: 1. kupatilo, 2. kuhinja, 3. dnevni boravak, 4. hodnik, 5. dječije sobe, 6. spavaća soba, 7. terasa.

Vježbanje 2 jeste pronalaženje riječi koja ne pripada nizu. (**Rješenje:** kapija)

Gramatika

Vježbanje 3 zahtijeva razvrstavanje pridjeva po rodu.

Rješenje:

dobra dobro dobar lijepo lijep lijepa veliki velika veliko

MUŠKI ROD	ŽENSKI ROD	SREDNJI ROD
siv	siva	sivo
dobar	dobra	dobro
lijep	lijepa	lijepo
velik	velika	veliko

Vježbanja 4 i 5 zahtijevaju upotrebu pridjeva u kontekstu, dakle uz imenicu u rečenici. Ako je potrebno, prije toga se može odrediti rod i broj imenice.

Pošto učenici padeže rade u višim razredima, ukoliko je problem da slože pridjev, probati s oblicima nominativa i akuzativa. Tražiti još pridjeva koji bi mogli stajati uz datu imenicu: bijela fotelja, kožna fotelja, stara fotelja...

Rješenje 4: nove, novi, novo

Rješenje 5: žuta, žuto, žuti

Usmeno izražavanje – Vježbanje 6 – Učenici treba da oboje kuću i upišu pridjev koji su izabrali vodeći računa o slaganju s imenicom. Na osnovu obojenog crteža usmeno opisuju kuću.

Pismeno izražavanje – Od Vježbanja 7 idu složeniji zadaci koji razvijaju pismene i usmene kompetencije. Najprije Vježbanje 7 traži dopunu teksta odgovarajućim pridjevima s tim što padežni oblik pridjeva može pomoći u izboru.

Rješenje: dnevna, velika, svijetla, bijeli, lijep, crvenim, umjetnička, nov, moderan

Vježbanja 8 i 9 jesu pismeni opisi, najprije sobe, a zatim i samog nastavnika uz pridjeve koji su sugerisani ali poželjno je da uključe samostalno i neke nove.

II. ZA LJEPŠU OKOLINU

1. Misli ekološki, prvi čas

Jezički ciljevi: razviti vokabular vezan za zaštitu životne okoline, pisati brojeve; pisati ćirilicu

Gramatički ciljevi: osnovni i redni brojevi

Priprema – Na osnovu fotografija iz Udžbenika i eventualno drugih ilustracija, nastavnik uvodi učenike u vokabular ekologije i zaštite životne sredine:

otpad, kontejner, odlaganje smeća, zaštita životne sredine, selektivno odlaganje otpada.

Učenici odgovaraju na pitanja: „Ďe bacaš smeće?“, „Da li razdvajate otpad?“, „Imate li u blizini kuće kontejnere za selektivno odlaganje smeća?“ i sl.

Slušanje i razumijevanje teksta – Prvo slušanje teksta sa CD-a. Provjerava se opšte razumijevanje.

Drugo, fragmentarno slušanje. Objašnjavanje pojmova vezanih za vremenske prilike i drugih nepoznatih riječi. Insistirati na terminima vezanim za temu.

Treće slušanje cijelog teksta. Uz pomoć pitanja ispod teksta nastavnik provjerava razumijevanje.

Ćitanje teksta – Izgovaranje brojeva iz teksta.

Nakon toga učenici odgovorima na pitanja 1–3 treba da pokažu da razumiju tekst.

Gramatika – Pronalaženjem brojeva u tekstu i uočavanjem razlika u oblicima uvodi se gramatička jedinica Brojevi. Pravi se distinkcija između osnovnih i rednih brojeva.

Koliko je bića ili predmeta? – Dva (ćovjeka, psa).

Koja je tvoja klupa u redu? – Druga.

Za izgovor osnovnih brojeva, podćećanje mođe biti **Vjeđbanje 5** iz Radne sveske.

1. Misli ekološki, drugi ćas

Nastavnik poćinje ćas pitanjima ćiji će odgovori biti brojevi. Npr. „Koliko danas imate ćasova?“, „U koliko sati završavate nastavu?“, „Koliko vas je raspolođeno da ućimo brojeve? – Oko deset, petnaest?“

Gramatika – U tekstu su ućenici već pronašli brojeve na prethodnom ćasu. Zapisuju rećenice tako Ńto će brojeve iskazane slovima napisati ciframa.

Nastavnik ih navodi na zakljućak da brojevi stoje uz imenice koje pronalaze u tekstu.

Sedmi razred, tri akcije, četiri nastavnika...

Nastavnik im daje zadatak da smisle rečenice u kojima će koristiti brojeve. „Koliko klupa ima u razredu?“, „Koliko je danas stepeni?“ i sl.

Pismeno izražavanje – Učenici smišljaju rečenice u kojima će upotrijebiti osnovne i redne. Nakon zapisivanja, izgovaraju rečenice što je prilika za eventualne korekcije.

Naglašava se razlika u rodu kod brojeva jedan i dva.

Dopunom teksta na još jedan način se vježba pisanje i upotreba brojeva.

Zadatak

Dopuni tekst odgovarajućim brojevima (piši ih slovima). Prepiši ga u svesku.

Rođen/rođena sam Imam ... godina. Idem u ... razred osnovne škole. U prvi razred sam krenuo/krenula ... godine. Tada sam imao/imala ... godina. Za dvije godine ću biti u ... razredu.

Čitanje teksta – Čitanjem popunjenog teksta vježba se izgovor. Nastavlja se čitanjem rečenica s brojevima datim u Udžbeniku

Pisanje – Na osnovu vježbanja iz Radne sveske nastaviti s upotrebom brojeva, povezivanjem pojmova kao u vježbanjima 1 i 2. Vježbanje 2 može da posluži kao usmena vježba – Što je potrebno za kolač?

Rješenje:

sto grama šećera

dvije stotine grama margarina

sto pedeset grama čokolade

pet kašika brašna

jedan prašak za pecivo

Nakon toga učenici rade vježbanja iz Radne sveske vezana za upotrebu brojeva – **Vježbanje 3** koja služe za prepoznavanje, upotrebu i pisanje osnovnih i rednih brojeva.

1. Misli ekološki, treći čas

Najprije se provjeri upotreba osnovnih brojeva preko pitanja bliskih učenicima: „Koliko godina ima tvoja sestra?“, „Koji je broj zgrade u kojoj živiš?“

Gramatika – Nakon toga nastavnik pravi razliku između osnovnih i rednih brojeva: „Jedna klupa“ i „Prva klupa u redu“. Provjerava da li učenici razumiju razliku. Nastavlja sličnim parovima: „Tri prozora“ i „Treći prozor“.

U pisanju rednih brojeva uvesti pravilo o pisanju tačke iza rednog broja, pa praviti distinktivne parove:

1 klupa/1. klupa
3 prozora/3. prozor

Kada je usvojena razlika, prelazi se na čitanje nepoznatog teksta (**Vježbanje 4**) u kojem postoje osnovni i redni brojevi. Zaokruživanjem tačnog odgovora provjerava se razumijevanje teksta.

Rješenje: 1 – b; 2 – b; 3 – b

Razlika između oblika osnovnih i rednih brojeva vježba se i u **Vježbanju 7**.

OSNOVNI BROJEVI	REDNI BROJEVI
četiri	četvrti
jedanaest	jedanaesti
sto	stoti
jedan	prvi
dvadeset	dvadeseti
osam	osmi
četрнаest	četрнаesti

Pisanje – Vježbanje 6 podrazumijeva pisanje ćirilicom.

Usmeno izražavanje – Na kraju nastavne jedinice u Udžbeniku dati su crteži i zanimljivi podaci. Zadatak je da se usmenim opisima predstave određene radnje u zaštiti životne sredine korišćenjem usvojene leksike.

2. Dobre navike, prvi čas

Jezički ciljevi: razviti vokabular vezan za zaštitu životne okoline, pisati brojeve

Gramatički ciljevi: osnovni i redni brojevi

Priprema – Uvod u čas mogu biti ilustracije na kojima je prikazana briga za životnu sredinu. Pitanjima „Što je pogrešno?“ i „Što je ispravno?“ učenici pokazuju svoje znanje o zaštiti životne sredine.

Pogrešno je bacati otpatke. Ispravno je pokupiti otpatke.

Pogrešno je gaziti cvijeće. Ispravno je brinuti o biljkama.

Slušanje i razumijevanje teksta – Prelazi se na slušanje CD-a. Prvo slušanje cijelog teksta.

Drugo slušanje rečenicu po rečenicu s objašnjenjima nepoznatih riječi.

Treće slušanje cijelog teksta. Pitanjima se provjerava razumijevanje.

Čitanje i razumijevanje teksta.

Pitanjima se provjerava razumijevanje teksta (1–4). Razgovor o sloganima (5) trebalo bi da pokaže koliko su učenici usvojili novi vokabular. Za kraj, učenici sami smišljaju i prave slogan koji bi se mogao uključiti u akciju čišćenja školskog dvorišta.

Upotrebom izraza „Ispravno je ...“ i „Pogrešno je...“ učenici uključuju informacije iz pročitano­g teksta.

2. Dobre navike, drugi čas

Drugi čas je posvećen obradi rednih brojeva. Najprije se u tekstu rađenom na prethodnom času pronalaze brojevi. Insistira se na pravopisnom pravilu pisanja tačke iza rednog broja i prave se distinktivni parovi:

Jedan učenik/prvi učenik

Tri klupe/treća klupa

Dva prozora/drugi prozor

Zatim se prelazi na zapisivanje brojevima:

1 učenik /1. učenik

3 klupe / 3. klupa

2 prozora / 2. prozor

Zavisno od brzine usvajanja ove razlike, može se insistirati na više parova.

Rezimiraju se informacije o rednim brojevima zahvaljući prikazu u Udžbeniku.

Čitanje teksta – Rečenice koje su date u tekstu „Iako sitna, tačka je bitna“ izgovaraju na glas da bi se provjerilo pravilno čitanje osnovnih i rednih brojeva..

Sposobnost pisanja osnovnih i rednih brojeva, zavisno od uspješnosti, može se provjeriti i malim diktatom.

2. Dobre navike, treći čas

Treći čas je namijenjen vježbanju upotrebe brojeva u usmenom i pisanom izražavanju. Uvod u čas je analiza repertoara Gradskog pozorišta koji se nalazi u Radnoj svesci, **Vježbanje 1**. Nakon prepoznavanja broja godina preporučenih za određenu predstavu učenici popunjavaju rečenice brojevima.

Usmeno izražavanje – U **Vježbanju 2** učenici izgovaraju redne brojeve koristeći se već usvojenim vokabularom.

Pismeno izražavanje – Izgovorene redne brojeve treba zapisati slovima (Vježbanje 2) a **Vježbanje 3** zahtijeva pronalaženje greške u rečenici i zapisivanje tačne.

Rješenje:

Dobio sam **peti** eura. ____ **pet**

Kupio sam **drugi** hljeba. ____ **dva**

Na krosu sam bila **drugi**. ____ **druga**

Imam **deset /jedanaest** godina.

Vježbanja 4 i 5 su zahtjevnija. Potrebno je pronaći brojeve u osmosmjerci (Vježbanje 4) i razlikovanje vrsta brojeva (Vježbanje 5).

Rješenje : Vježbanje 5

Osnovni brojevi: **osam, šezdeset, jedanaest, deset, četiri**

Redni brojevi: **treći, sedmi, drugi**

3. Čuvajmo okolinu! (prvi čas)

Jezički ciljevi: vokabular vezan za očuvanje okoline.

Gramatički ciljevi: pisanje brojeva, datuma, vremenskih perioda

Priprema: Zahvaljujući fotografijama i ilustracijama, učenicima se prikazuju različiti izgledi zgrade i dvorišta (sređen i zapušten). Razgovorom se otvara tema: Da li bacate papiriće? Da li učestvujete u akcijama čišćenja zgrade? Ko brine o čistoći vaše zgrade/vašeg dvorišta?

Slušanje teksta: Prvo slušanje bez teksta pa se provjerava pitanjima razumijevanje teksta. Drugo slušanje po fragmentima s objašnjenjima nepoznatih riječi i izraza. Treće slušanje uz tekst.

Podvlače se specifični izrazi: *čuvati okolinu, bacati smeće, ne bacati smeće, brinuti o okolini...*

Čitanje teksta – Učenici čitaju tekst po ulogama. Biraju lik koji im je najbliži po ponašanju.

Razumijevanje– Na osnovu pitanja (1–4) provjerava se još jednom razumijevanje odslušanog i pročitanog teksta.

3. Čuvajmo okolinu! (drugi čas)

Pisanje – Drugi čas je posvećen pisanju brojeva.

U udžbeniku su data zapisivanja arapskim i rimskim ciframa. Uključuju se znaci zagrada (za period), zarez i crta. Može se dati nekoliko rečenica za zapisivanje po diktatu.

Pisanje brojeva i datuma nastavlja se u **Vježbanju 1** u Radnoj svesci.

Rješenje:

NAZIV AKCIJE	DAN	DATUM (upisati riječima)
<i>Brini o svome gradu</i>	utorak	dvadeset četvrti maj
<i>Biramo najljepši balkon</i>	neđelja	dvadeset deveti maj

b) U maju 2016. imamo **četiri** srijede.

Maj je **peti** mjesec u godini i ima **trideset i jedan** dan.

Pisanje – Pisanje brojeva i razlikovanje brojeva i brojevnih imenica vježba se kroz **Vježbanja 2, 3 i 5**.

Rješenje Vježbanja 5:

Dopuni rečenice osnovnim ili rednim brojem.

U mome odjeljenju ima dvadeset šest učenika i učenica.

(26)

Od toga je **jedanaest** dječaka i **petnaest** djevojčica.

(11)

(15)

Učimo zajedno od **prvog** razreda. Sad smo u **petom** razredu.

(1)

(5)

Utorkom imamo **pet** časova.

(5)

Peti čas nam je crnogorski jezik.

(5)

3. Čuvajmo okolinu! (treći čas)

Čitanje – Koliko su učenici savladali brojeve provjerava se čitanjem nepoznatog teksta, datog u **Vježbanju 4**. Tek nakon čitanja, će bi trebalo da se vidi razlikovanje osnovnih i rednih brojeva, prelazi se na objašnjenja nepoznatih riječi i pojmova.

Gramatika – U tekstu se pronalaze osnovni i redni brojevi i upisuju u predviđenom prostoru.

Usmeno izražavanje – Zadatak u Udžbeniku trebalo bi da rezimira vokabular usvojen kroz tri lekcije. Nakon toga pripremaju izlaganje na temu „Želim okolinu bez otpada“, pojedinačno ili u grupama.

Usmena vježba slušanja teksta s CD-a ima za cilj razumijevanje, usvojen vokabular i, kasnije u diskusiji nakon slušanja, primjenu leksičkih konstrukcija vezanih za zaštitu životne sredine.

III. PRAZNICI

1. Rođendan, prvi čas

Jezički ciljevi: pisanje čestitke i pozivnice

Gramatički ciljevi: upotreba ličnih zamjenica; pisanje velikim slovom

Priprema – S učenicima početi razgovor u vezi s proslavama koje slave uključujući srodna leksička polja: slava, slavlje, slaviti; zatim uključiti pojmove: pokloni; rođaci, prijatelji; jela, hrana, trpeza, ručak, večera...

Uključuju se pojmovi: pozvati – pozivnica

čestitati – čestitka

obavijestiti – obavještenje

Slušanje teksta– Prvo slušanje bez teksta, provjerava se generalno razumijevanje. Fragmentarno slušanje s objašnjenjima nepoznatih riječi i pojmova. Treće slušanje je uz praćenje teksta.

Čitanje i razumijevanje teksta – Učenici vježbaju čitanje teksta.

Prelazi se na pozivnicu i čestitku date u Udžbeniku. Nakon čitanja i provjere razumijevanja, analizira se forma i pozivnice i čestitke. Što je isto? Što je različito?

Insistira se na glagolu pozivati ili čestitati po kojima se razlikuju ove dvije forme. Isto tako, insistirati na uvodnoj formi: Draga Ana, Draga Lejla, i na završnoj formi: Iskreni pozdravi, Srdačno i potpis.

Na tabli se mogu napisati varijante kratke pozivnice i čestitke.

Prepoznaju se djelovi pozivnice, odnosno čestitke. Nakon uvodne formule učtivosti, povod za poziv, vrijeme (kad, u koliko sati?), mjesto događaja (s preciznim indikacijama), završne forme učtivosti i potpis.

1. Rođendan, drugi čas

Priprema – Na osnovu pozivnice i čestitke analizirane na prethodnom času, podštetiti se elemenata pomenutih formi.

Čitanje i razumijevanje teksta – Prelazi se na čitanje zvanične pozivnice. Nakon provjere razumijevanja, prate se sličnosti i razlike u odnosu na privatnu pozivnicu.

Sličnosti: uvodna forma, glagol pozivati, određenje vremena i mjesta, završne forme i potpis.
Razlike (obraćanje u drugom licu množine): Poštovana gospođo/poštovani gospodine.
Povod je neki zvaničan događaj.

Pitanja i zadaci (1–4) služe za razumijevanje forme pozivnice.

Pismeno izražavanje – Predviđeni rad u grupi podrazumijeva pisanje pozivnice – za rođendan, Dan škole i početak školske godine.

Podsjećanje na elemente koje ovaj pismeni oblik obavezno sadrži.

U Radnoj svesci **Vježbanje 2** – Pored pozivnice, u ovom vježbanju treba pismeno oblikovati čestitku. Podštetiti na razliku između pozivnice i čestike. Na kraju se čestitke pročitaju.

1. Rođendan, treći čas

Priprema: Nekoliko učenika može pročitati svoje čestitke ili pozivnice napisane na prethodnom času.

U Radnoj svesci **Vježbanje 3** služi da se učenici podsete pravopisnog pravila u pisanju naziva ulice.

Vježbanje 4 – Provjerava još jednom upotrebu glagola čestitati, pozivati, obavijestiti.

Rješenje:

Pozivam druga

Čestitam drugarici

Pisanje – Vježbanje 5 – Sastaviti rečenice od datih riječi. Nakon pisanja čestitki i pozivnica, od datih riječi sastaviti rečenice jeste lakši i opušteniji zadatak.

Rješenje:

Svi drugovi i drugarice čestitali su mi rođendan.

Radoznalo i s uzbuđenjem sam čitao čestitke za rođendan.

Vježbanje 6 – Napisati pozivnicu vodeći računa o obaveznim djelovima forme. Poželjno je da se ukrasi i ocrta kao prava pozivnica. Na kraju se čita tekst.

2. U razredu, prvi čas

Jezički ciljevi: vokabular vezan za novogodišnje praznike; čitanje i pisanje ćirilice

Gramatički ciljevi: lične zamjenice; pisanje velikim slovom

Priprema – Na osnovu vokabulara usvojenom na prethodnim časovima, nastavlja se razgovor o praznicima i proslavama.

Kako proslavljate rođendan? Što još slavimo? Koje praznike slavimo?

Kako se slavi Nova godina? Što radimo kad slavimo Novu godinu?

Objašnjava se razlika i uključuju se učenici u prepoznavanju i poznavanju različitih praznika. Posebno se naglašava Nova godina i učenici se uvode u tekst koji će slušati. Provjerava se razumijevanje vokabulara: jelka, kititi jelku/ukrašavati jelku, ukrasi, pokloni...

Da li sam kitiš jelku? Sa kim to radiš? Ima li svađa i sukoba?...

Slušanje teksta – Prvo slušanje bez teksta, provjerava se generalno razumijevanje. Fragmentarno slušanje s objašnjenjima nepoznatih riječi i pojmova. Treće slušanje je uz praćenje teksta. Razumijevanje se provjerava pomoću pitanja ispod teksta.

Čitanje teksta:

Skreće se pažnja na upotrebu velikog slova u pisanju praznika što je prilika da se učenici podsete i ostalih upotreba velikog slova.

– Slavimo Novu godinu. Idemo kod rođaka za Božić.

U tekstu se pronalaze lične zamjenice. Prave se tabele na tabli i u sveskama. Zamjenjuju se imenicama.

Treba skrenuti posebnu pažnju na lične zamjenice u nominativu, koje funkcionišu kao subjekti u rečenici. Ukoliko je to lako, onda se pronalaze lične zamjenice u drugim padežima: nam, ih. Zamijeniti ih odgovarajućim imenicama.

Pročitati primjere date u kvadratu a onda napraviti sistematizaciju svih ličnih zamjenica kako je dato u Udžbeniku.

2. U razredu, drugi čas

Pismeno izražavanje – Pošto je jedan od ciljeva čitanje i pisanje ćirilice, u Radnoj svesci se rečenice iz **Vježbanja 1** najprije čitaju i objašnjavaju se nepoznate riječi, a na kraju pišu pisanim slovima ćirilice.

Nakon toga, isto pisanim slovima ćirilice, učenici prepisuju tekst „Zanimljivi običaji i vjerovanja naroda“ nakon čitanja i razumijevanja teksta.

Na času posvećenom pisanju, uraditi i **Vježbanje 2** u Radnoj svesci.

Rješenje:

d__te – **dijete** ml__ko – **mlijeko** v__st – **vijest** sn__g – **snijeg** vr__me – **vrijeme**
m__sto – **mjesto** n__sam – **nijesam** p__sma – **pjesma**

2. U razredu, treći čas

Priprema – Vježbanje 3 u radnoj svesci je uvod u rekapitulaciju lčnih zamjenica u nominativu.

LICE	JEDNINA	MNOŽINA
1.	ja	
2.	ti	
3. (muški rod)	on	oni
3. (ženski rod)	ona	one
3. (srednji rod)	ono	ona

Upotreba ličnih zamjenica u funkciji subjekta data je u **Vježbanju 5**. Insistirati na razlici koju treba uočiti ako je zamjenica subjekat i ako je objekat.

Rješenje:

On je otišao rano na posao.

___ igraju odbojku na plaži. – **Oni** ili **one**

___ idem u kupovinu svakoga dana. – **Ja**

___ je jutros otputovala u Nikšić. – **Ona**

___ ste najbolje odjeljenje. – **Vi**

___ smo uradili svaki zadatak. – **Mi**

___ me iznenadiš svaki put. – **Ti**

Kreće se u složeniju upotrebu ličnih zamjenica u padežima.

Ja pozivam svake godine prijatelje na rođendan.

Ja ih pozivam svake godine na rođendan.

Ti voliš Marka.

Ti ga voliš.

Oni pozivaju mene i mog brata na žurku.

Oni nas pozivaju.

Ukoliko je jasno, prelazi se na **Vježbanje 4**. Ukoliko ne, daje se još parova primjera.

Rješenje Vježbanja 4:

Pozivam _____ na rođendansku žurku. - **Vas**

(vi)

Biće _____ drago ako dođete. – **mi**

(ja)

Srećna _____ Nova godina! – **ti**

(ti)

Čestitali smo _____ praznik. – **mu**

(on)

Hana, hoćeš li s _____ da kupimo poklone? – **nama**

(mi)

Pismeno izražavanje – U **Vježbanju 6** pravilnim pisanjem rekapitulira se upotreba zamjenica, roda i broja imenica.

Rješenje:

Mirko je **učenik**. **On** živi u Nikšiću. Pohađa likovnu sekciju sa Sanjom. **Ona** je njegova drugarica iz odjeljenja. **Oni** su učenici petoga razreda.

3. Veseli decembar, prvi čas

Jezički ciljevi: naučiti međunarodne i vjerske praznike; napisati čestitku

Gramatički ciljevi: pisanje velikog slova u nazivima praznika

Priprema – Na prethodnom času su već pomenuti praznici, pa se sada daje više podataka o praznicima. Mogu se podijeliti na državne, međunarodne i vjerske praznike. Pažnja je usmjerena na decembar, na slavljenje Božića i Nove godine. Da li je decembar veseo? Zašto?

Slušanje teksta – Tekst se sluša više puta uz objašnjenja nepoznatih riječi.

Razumijevanje se provjerava pitanjima ispod teksta.

Čitanje teksta.

Usmeno izražavanje – Uz pomoć zadatka 4 učenici opisuju i nabrajaju proizvode kojima bi predstavili svoju zemlju i kulturu.

Zatim se dijele na grupe i crtaju štand kojim će predstaviti kulturu svoje zemlje na bazaru.

3. Veseli decembar, drugi čas

Usmeno izražavanje – Učenici izlažu (kako su spremili) svoje zadatke po grupama. Biraju najljepši štand.

Osim sopstvene kulture, učenici se podstiču da navedu proizvode neke druge kulture – francuske, njemačke, italijanske, kineske... Različitim kulturama uključuju se praznici koje svi slave – međunarodni praznici.

Pisanje – Još jednom se podseća na pisanje praznika.

Pismeno izražavanje – Nakon toga se pišu praznične čestitke. Učenici treba da napišu kratku prazničnu čestitku.

Na tabli se pišu tipske rečenice koje se koriste u čestitkama. Budući da su već pisali čestitke za rođendan, insistira se na razlici i pravilnom pisanju praznika. U Radnoj svesci **Vježbanje 5** je prostor za novogodišnju čestitku.

Na kraju će pred svima čitati svoju čestitku.

3. Veseli decembar, treći čas

Gramatika – Čas je planiran za vježbanje pisanja praznika kroz raznolika vježbanja.

Najprije, **Vježbanje 1** je u obliku asocijacija, popularne društvene igre. Nakon rješavanja asocijacije, analizirati kako su pisani praznici.

Rješenje:

rješenje kolone A je:	Rješenje kolone B je:	Rješenje kolone C je:
Nova godina	Osmi mart	Božić
Osmi mart	Uskrs	Nova godina
Dan đeteta	Dan planete Zemlje	Prvi maj

KONAČNO RJEŠENJE asocijacije je:

a) državni praznici

b) međunarodni praznici

c) porodične proslave

U **Vježbanju 2** pronalaze tačno napisanu rečenicu.

Rješenje: Rečenica pod c.

Vježbanje 3 zahtijeva znanje azbuke. Ukoliko je potrebno ponoviti azbuku.

Rješenje: SVJETSKI DAN ĐETETA

Vježbanje 4 je isto u poznatom obliku osmosmjerke pronalaženje praznika.

Vježbanje 6 podrazumijeva pravilno pisanje praznika.

Za božić smo bili u gostima kod naše drugarice Marije.

Za Božić smo bili u gostima kod naše drugarice Marije.

Lejlina porodica priprema proslavu kurban-bajrama.

Lejlina porodica priprema proslavu Kurban-bajrama.

Za uskrs idem s porodicom na putovanje.

Za Uskrs idem s porodicom na putovanje.

Za kraj učenici na tabli prave veliku novogodišnju čestitku.

IV. MOJ IZBOR

1. Sami stvaramo, prvi čas

Jezički ciljevi: vokabular – slobodne aktivnosti

Gramatički ciljevi: glagolsko vrijeme prezent; pravopisna pravila

Priprema – Pomoću ilustracija i fotografija predstaviti učenicima raznolike aktivnosti slobodnog vremena i upoznati ih s odgovarajućim izrazima – čitati knjigu, slušati muziku, gledati film, šetati, voziti bicikl...

U Radnoj svesci **Vježbanje 1** može poslužiti kao uvod u lekciju. Učenici biraju omiljene aktivnosti i predstavljaju ih usmeno: Volim da... odmaram, vozim bicikl...

Slušanje teksta – Prelazi se na slušanje teksta s CD-a, prvi put integralno. Provjerava se razumijevanje. Drugi put rečenicu po rečenicu slušati, s objašnjenjima nepoznatih riječi. Treće slušanje je uz praćenje teksta.

Razumijevanje se provjerava pitanjima ispod teksta.

Čitanje teksta.

Pitanja nakon teksta služe za provjeru razumijevanja.

Usmeno izražavanje – Na osnovu naučenih izraza, učenici pokušavaju da kažu koji su im hobiji i kako provode slobodno vrijeme. Uključuju novi vokabular iz lekcije: Volim da pravim... Moj talenat je...

Učestvujem u humanitarnim akcijama kao što je...

1. Sami stvaramo, drugi čas

Pismeno izražavanje – Razgovor sa učenicima o slobodnim aktivnostima na osnovu vježbanja s prethodnog časa, učenici kroz **Vježbanje 2** u Radnoj svesci pismeno izražavaju predloge za slobodne aktivnosti.

Nakon čitanja svojih predloga jedni drugima, u tekstu udžbenika koji je čitan na prethodnom času učenici pronalaze glagole.

Gramatika – Present, sadašnje vrijeme, posebno se izdvaja u tekstu. Objašnjava se glagolsko vrijeme koje kazuje radnju koja se dešava u trenutku kazivanja.

Daju se obrasci promjena glagola u prezentu.

Za usvajanje oblika prezenta, sami prave rečenice od ponuđenih riječi a zatim i vrše promjenu riječi po licima.

Zavisno od brzine usvajanja oblika, moguće je davati više zadataka.

1. Sami stvaramo, treći čas

Priprema – Pitanjima u prezentu, nastavnik otvara dijalog koji treba da podstakne upotrebu prezenta:

Učimo li danas prezent? Šta radimo danas? Ništa? Igramo se?

Otvaramo Radne sveske. Radimo vježbanje 3.

Gramatika – Vježbanje 3 podrazumijeva da se pronađe glagol, da se od infinitiva napravi prezent i sastavi rečenica. Treba podstaknuti upotrebu različitih lica prezenta. Na kraju čitaju svoje sastavljene rečenice koje su prethodno zapisali.

1. Pronađi i zaokruži glagole: pisati knjiga čitati film lijep raditi.

2. Napiši po jednu rečenicu pomoću datoga glagola.

Vježbanja 4 i 5 takođe služe vježbanju upotrebe odgovarajućih oblika prezenta.

Rješenje Vježbanja 4:

Ana **RADI** pismeni zadatak iz matematike. (raditi)

Učenici/učenice **SE RADUJU** raspustu. (radovati se)

Napolju je oblačno i **PADA** kiša. (padati)

Rješenje Vježbanja 5:

a) Ana piše. b) Ana svira.

c) Ana trči. d) Ana zaliva cvijeće u bašti.

2. Bijeg na snijeg, prvi čas

Jezički ciljevi – vokabular vezan za zimske sportove; opisi i priče u prošlom vremenu; pisanje ćirilice

Gramatički ciljevi: prošlo vrijeme

Priprema – Ilustracijama se predstavljaju različite zimske aktivnosti uključujući zimske sportove. Učenici govore o sportovima koje poznaju, koje vole i koje treniraju. Uključuju se pojmovi vezani za sport – sport /rekreacija; zimski centar /ski-centar; skijanje /sankanje..

Slušanje teksta – Prelazi se na slušanje teksta s CD-a, prvi put integralno. Provjerava se razumijevanje. Drugi put rečenicu po rečenicu slušati, s objašnjenjima nepoznatih riječi. Treće slušanje je uz praćenje teksta.

Razumijevanje se provjerava pitanjima ispod teksta.

Čitanje teksta.

Gramatika – U tekstu se pronalaze oblici prošlog vremena i provjerava se koliko učenici pravilno grade oblike perfekta. Ponoviti oblike kako je dato u Udžbeniku.

Usmeno izražavanje – Pitanjima u perfektu podstiče se njegova upotreba :

Npr. Da li ste pošetili Žabljak?

Ko je skijao na Bjelasici?

Da li ste išli na skijanje ove godine?

Podstaci upotrebu perfekta u svim licima, potvrdo i odrečno. Insistirati na razlici u rodu i broju: išao/išla/išli/išle.

2. Bijeg na snijeg, drugi čas

Priprema – Usmenim dijalogom nastavlja se upotreba perfekta: Da li ste se spremili za čas? Jeste li otvorili Radnu svesku? Da li ste smislili neko pitanje za svog druga?

Učenici postavljaju pitanja jedni drugima:

Gramatika – Vježbanje 2 u Radnoj svesci služi da se uvježbaju oblici prošlog vremena.

Rješenja: 2

SADAŠNJE VRIJEME PROŠLO VRIJEME

gledam gledao sam

čitam čitao sam

pečem pekao sam

idem išao sam/išla sam

maštam maštao sam

vučemo vukao sam/vukla sam

Vježbanja 3 i 4 jesu zapravo rečenice u prezentu koje u narednom vježbanju treba staviti u prošlo vrijeme.

Ana je **napisala** pismo. (napisati)

David je **otvorio** prozor. (otvoriti)

Đeca su **igrala** odbojku. (igrati)

Učenici su **obrisali** tablu. (obrisati)

Na osnovu ova dva vježbanja, podvlači se razlika u rodu i broju kod glagolskog oblika za prošlo vrijeme.

U Udžbeniku su tri glagola – pisati, pjevati, raditi od kojih treba sastaviti rečenice najprije u prezentu, a zatim u perfektu. Paziti na oblike za rod i broj.

Na kraju časa učenici čitaju svoje rečenice u prošlom vremenu.

2. Bijeg na snijeg, treći čas

Pismeno izražavanje – U Radnoj svesci **Vježbanje 5** je zadatak za pismeno izražavanje. Od toga treba napraviti jedan koherentan i logičan tekst.

Ustao/ustala sam (ustati) rano, **spremio sam se/spremila sam se** (spremiti se) za školu, **doručkovao /doručkovala sam** (doručkovati) i **izašao/izašla sam** (izaći) iz kuće.

Vježbanje 6 zahtijeva pravilno pismeno izražavanje.

- NIKOLINA I NJENA SESTRA ANITA U SLOBODNO VRIJEME SLUŠAJU MUZIKU
Nikolina I njena sestra Anita u slobodno vrijeme slušaju muziku.
- DALI ANDREJ I ANA SLUŠAJU MUZIKU
Da li Andrej i Ana slušaju muziku?
- PAZI, NIKOLA
Pazi, Nikola!

Za kraj vježbati pisanje ćirilice u Vježbanju 1.

3. Volim raspust, prvi čas

Jezički ciljevi: leksika vezana za putovanja i aktivnosti na raspustu; pisanje ćirilice

Gramatički ciljevi: upotreba budućeg vremena i razlikovanje prošlog, sadašnjeg i budućeg vremena

Priprema: Na osnovu ilustracija u Udžbenika, otvara se razgovor o raspustu, aktivnostima na raspustu. Kako provode raspust, đe provode slobodne dane, što vole da rade...

Slušanje teksta – Prelazi se na slušanje teksta s CD-a, prvi put integralno. Provjerava se razumijevanje. Drugi put rečenicu po rečenicu slušati, s objašnjenjima nepoznatih riječi. Treće slušanje je uz praćenje teksta.

Razumijevanje se provjerava pitanjima ispod teksta.

Čitanje teksta.

Usmeno izražavanje – Učenici biraju jedan lik iz teksta i prepričavaju kako provodi raspust.

Nakon toga u tekstu prepoznaju i podvlače oblike budućeg vremena. Daju se objašnjenja o upotrebi budućeg vremena.

3. Volim raspust, drugi čas

Na tekstu koji je čitan na prethodnom času označeni su glagolski oblici. Podsećaju se učenici na vremena prošlosti, sadašnjosti i budućnosti.

Gramatika – Daju se objašnjenja o građenju oblika futura.

Pomoću priloga i priloških odredbi: Juče/ prošle godine/prije dva dana i sl. bliže odrediti prošlo vrijeme. Isto uraditi sa sadašnjim vremenom – sada, danas; s budućim: sljedeće godine, sutra, za vikend...

Učenici sastavljaju usmeno rečenice u prošlosti, sadašnjosti i budućnosti.

Rad u grupama – Od datih glagola sastavljaju se rečenice. Jedna grupa u prošlom, druga u sadašnjem i treća u budućem vremenu. Na kraju, grupe predstavljaju svoj rad ostalima.

3. Volim raspust, treći čas

Gramatika – Na početku se učenici podsećaju tabela s glagolskim vremenima.

Upotreba futura provjerava se u **Vježbanju 1**.

Rješenje:

U subotu ćemo ići kod đeda i babe na selo. (ići)

Sljedeća utakmica **odigraće se** u Pljevljima. (odigrati)

Ja **ću** za dva dana **napuniti** trinaest godina. (napuniti)

Nakon toga se rezimira upotreba i oblici (prošlog, sadašnjeg i budućeg vremena).

U **Vježbanju 2** učenici treba da prepoznaju glagolsko vrijeme.

Rješenje:

- Rukometna reprezentacija Crne Gore osvojila je prvo mjesto na Evropskom prvenstvu. **prošlo vrijeme ili perfekat**

- U KIC-u „Budo Tomović“ gostuje poznata muzička grupa „Perper“.

sadašnje vrijeme ili prezent

- Postaću član dramske sekcije.

buduće vrijeme ili futur

- Učestvovaćemo na priredbi povodom Dana škole.

buduće vrijeme ili futur

- Upisali smo se u Muzičku školu „Vasa Pavić“ u Podgorici.

prošlo vrijeme ili perfekat

- Večeras se u Podgorici otvara Međunarodni sajam knjiga.

sadašnje vrijeme ili prezent

Rezimiranje glagolskih oblika se nastavlja u **Vježbama 4 i 5**.

Rješenje Vježbanja 4 – Osnovni oblik glagola **pjevati, raditi, brisati** i odgovarajući oblici glagola.

Rješenje Vježbanja 5:

Obići ćemo Etno-selo „Montenegro“ u Pivi. – **buduće vrijeme**

Vratili smo se s ljetovanja na Žabljaku. – **prošlo vrijeme**

Idem na Vučje na skijanje. – **sadašnje vrijeme**

Uživamo u ljepotama Biogradske gore. – **sadašnje vrijeme**

Smjestićemo se u eko-katunu na Bjelasici. – **buduće vrijeme**

Učenici vježbaju pisanje ćirilice, **Vježbanje 3.**

Za kraj poglavlja o slobodnim aktivnostima učenici prave tekst za nacrtani strip –

Vježbanje 6.

V. ŽIVJETI S PRIRODOM

1. Dan na jezeru, prvi čas

Jezički ciljevi – imena i opis životinja

Gramatički ciljevi – postavljanje pitanja; prosta rečenica, funkcije subjekta i predikta

Priprema – Pomoću fotografija i ilustracija učenici se upoznaju s nazivima životinja. Provjerava se koliko poznaju, domaćih, divljih, rijetkih životinja

Slušanje teksta – Prelazi se na slušanje teksta s CD-a, prvi put integralno. Provjerava se razumijevanje. Drugi put rečenicu po rečenicu slušati, s objašnjenjima nepoznatih riječi. Treće slušanje je uz praćenje teksta.

Razumijevanje se provjerava pitanjima ispod teksta.

Čitanje teksta.

Usmeno izražavanje – Učenici, koristeći izraze iz teksta, usmeno opisuju pelikana a zatim jednu životinju po izboru koju ostali učenici treba da pogode. Mogu pomoći tipska pitanja:

Što jede?...

Đe živi?

Leti li? i sl.

Razumijevanje teksta – U Radnoj svesci **Vježbanja 1 i 2** pomažu da se prepoznaju i nauče nazivi životinja. Najbolje bi bilo da ilustracijama i crtežima budu predstavljeni bijela ajkula, plavi kit, nilski konj...

Rješenje:

PLAVI POLARNI POLJSKI BIJELA NILSKI

POLARNI MEĐED

PLAVI KIT

BIJELA AJKULA

NILSKI KONJ

SLIJEPI MIŠ

Po izboru se opisuje jedna životinja čije se ime ne govori nego drugovi iz razreda treba da je pogode. Učenicima dati tipska pitanja za određenje subjekta i predikata kao priprema za naredni čas:

Ko živi u snijegu?

Što radi? Leti ili hoda?

U identifikovanju zamišljene životinje mogu se postavljati i druga pitanja:

Koje je boje?

Je li brza ili spora životinja?

1. Dan na jezeru, drugi čas

Priprema – Da bi se učenici podsetili prethodno naučenog, nekoliko njih opisuje usmeno jednu životinju. Radi bogaćenja vokabulara učenici nastavljaju niz dat u Udžbeniku:

Pelikan – nosorog – golub – bik – ...

Usmeno izražavanje – Prema modelu dijaloaga datom u Udžbeniku, učenici u parovima prave sopstvene. Predstavljaju ih ostalima.

Zadatak u Udžbeniku zahtijeva prepoznavanje radnje. Postavljaju se pitanja *Ko leti? Ko pliva?* a odgovori se pišu na tabli.

Uvode se funkcije subjekta – vršioca radnje i predikata – radnje.

U tekstu se prepoznaju subjekti i predikati, podvlače se.

Otac...

Ljubo...

Mirko...

Uvodi se termin prosta rečenica.

1. Dan na jezeru, treći čas

Gramatika – Na osnovu **Vježbanja 4** iz Radne sveske postavljaju se pitanja:

Ko leti?

Koja životinja pliva?

Hoda li ajkula?

Na tabli se pišu odgovori:

Orao leti.

Ajkula pliva.

Ne, ajkula ne hoda.

Učenici sami formiraju proste rečenice na osnovu ilustracija u **Vježbanju 6**.

Pismeno izražavanje – U **Vježbanju 5** dopunjuju tekst praveći mali sastav.

U **Vježbanju 7** sami smišljaju proste rečenice.

U **Vježbanju 3** učenici prave pitanja na osnovu odgovora. Dozvoliti više načina postavljanja pitanja. Najbolje ona koja se tiču subjekta i predikata, ako je moguće.

2. Okruženje, prvi čas

Jezički ciljevi: prepoznavanje i opis biljaka

Gramatički ciljevi: prosta i proširena rečenica; subjekat, predikat, objekat i dodaci

Priprema – Pomoću ilustracija, crteža i fotografija učenici se upoznaju s vrstama i imenima biljaka. Podijeliti u grupe: voće, povrće, drveće i cvijeće.

Učenici stavljaju u odgovarajuće kolone pojmove koje već znaju a onda i novonaučene.

Slušanje teksta – Prelazi se na slušanje teksta s CD-a, prvi put integralno. Provjerava se razumijevanje. Drugi put slušati rečenicu po rečenicu, s objašnjenjima nepoznatih riječi. Treće slušanje je uz praćenje teksta.

Razumijevanje se provjerava pitanjima i zadacima ispod teksta.

Čitanje teksta.

Usmeno izražavanje – Koristeći tekst, učenici usmeno opisuju dvorište.

Postavljaju pitanja učeniku koji opisuje.

U tekstu učenici pronalaze imena biljaka koja upisuju u svoje kolone biljaka koje su napravili na početku časa. U tome im mogu pomoći Vježbanja 1–6 iz Radne sveske.

Kolone se dopunjavaju pojmovima koje su učenici već sami razvrstali.

Rješenje Vježbanja 1 – LIŠĆE; STABLO; KORIJEN

Rješenje Vježbanja 2 – KAKTUS; BREZA; SUNCOKRET; KUPUS; BIJELA RADA

VOĆE: JABUKA, MANDARINA, GROŽĐE

POVRĆE: LUK; KROMPIR, ŠARGAREPA

DRVO: BOR, ČEMPRES, HRAST

CVIJET: LJUBIČICA, VISIBABA, LALA

Rješenje Vježbanja 5 – ORAO

2. Okruženje, drugi čas

Priprema – Na početku se pročita tekst koji je rađen na prvom času. Podvlače se rečenice u kojima se prepoznaju subjekat i predikat.

Gramatika – Podsećaju se funkcije subjekta – vršioca radnje i predikata – radnje. U tekstu se prepoznaju subjekti i predikati, podvlače se. Prave se proste rečenice:

Svi brinemo.

Majka zaliva.

Sestra bere.

Objašnjava se da neki glagoli zahtijevaju objekat, a neki ne.

Majka zaliva, ŠTO?

Sestra bere, ŠTO?

Za razliku od ovih, neke rečenice ne zahtijevaju objekat. – Npr. Sestra hoda. Dječak je pao.

Učenici se ohrabruju da dopunjuju rečenice.

Npr. Mama zaliva ruže. Što još možemo dodati?

Mirkova mama svakog dana zaliva ruže.

Učenici daju svoje varijante.

Objašnjava se proširena rečenica, da osim objekta, na kojem se vrši radnja, može imati razne dopune.

Vježbaju se rečenice po istom modelu na osnovu ilustracija u Udžbeniku. Dakle, učenici prepoznaju u rečenici subjekat, predikat i dodatke.

2. Okruženje, treći čas

Priprema – Na osnovu rečenica analiziranih na prethodnom času:

Nasmijana Ana piše.

Vrijedna Selma uči.

Ana piše pismo.

Selma uči lekciju.

Još jednom se utvrđuju funkcije u rečenici. Na ovom času je predviđeno da učenici sami sastavljaju proširene rečenice. Najprije, uz pomoć ilustracija u Udžbeniku.

Zatim u **Vježbanju 7** Radne sveske dopunjavanjem rečenica:

Učenici su slobodni da koriste razne dopune.

Sugestije:

- a) Majka čita KNJIGU, NOVINE.
- b) Ribar lovi RIBU.
- c) Moj najbolji drug piše PISMO, ZADATAK.
- d) MOJ BRAT Petar bere JABUKE.

Na kraju sami smišljaju proširene rečenice, bilo kao odgovor na pitanje u **Vježbanju 8**, bilo slobodno, u **Vježbanju 9**.

Rješenje Vježbanja 8:

- a) Od paradajza.
- b) Grožđe.
- c) U proljeće.

3. Ljubimci, prvi čas

Jezički ciljevi: imena i opis domaćih životinja

Gramatički ciljevi: pisanje velikog slova u imenima životinja; opisi

Priprema: Pomoću ilustracija, crteža i fotografija učenici se upoznaju s vrstama i imenima domaćih životinja. Prave se opozitni parovi domaće /divlje.

Učenike treba podstaći da sami uočavaju razlike.

Nakon toga napraviti par domaća životinja/kućni ljubimac i takođe uočiti razlike.

Učenici stavljaju u odgovarajuće kolone pojmove koje već znaju a onda i novonaučene.

Slušanje teksta – Prelazi se na slušanje teksta s CD-a, prvi put integralno. Provjerava se razumijevanje. Drugi put rečenicu po rečenicu slušati, s objašnjenjima nepoznatih riječi. Treće slušanje je uz praćenje teksta.

Razumijevanje se provjerava pitanjima ispod teksta.

Čitanje teksta.

Usmeno izražavanje – Koristeći tekst, učenici usmeno opisuju svog kućnog ljubimca ili jednu domaću životinju.

Učenici postavljaju pitanja učeniku koji opisuje.

Koje je boje? Koliko ima nogu? Će živi? I sl.

U Radnoj svesci u **Vježbanju 1** pronalaze domaće životinje na crtežu i upisuju im ime na odgovarajućem mjestu.

3. Ljubimci, drugi čas

Gramatika – Pitanjima: Kako se zove Anin kućni ljubimac? Čiji je ljubimac Grudvica? identifikuju se vlastita imena životinja.

Na tabli se pišu pune rečenice:

Anin kućni ljubimac zove se Čarli.

Mirkov ljubimac je mačak Grudvica.

Za vježbanje upotrebe velikog slova u nazivu životinja dati nekoliko rečenica u diktatu i tačno ih prepisati na tabli.

Nakon toga prepisati tačno tekst dat u **Vježbanju 7**:

Rješenje:

Moj ded na farmi ima mnogo **ovaca**. Ja sam jednom jagnjetu dala ime **Peca**. Igram se s njim kad dođem na selo. Imam kućnoga ljubimca – **kornjaču Pavu**.

U **Vježbanju 6** odrediti da li su tačno napisana imena životinja.

Rješenje:

1.	Moj hrčak se zove sani.	P	N
2.	Moj ljubimac je mačak Tom.	P	N
3.	Dobio sam Štene njemačkoga ovčara.	P	N
4.	Papagaj Pero je pobjegao iz kaveza.	P	N
5.	Moja baba ima osam kokošaka.	P	N
6.	Pas moga komšije zove se reks.	P	N

3. Brinemo o ljubimcima, treći čas

Treći čas je namijenjen upotrebi novousvojenog vokabulara koji bi se primijenio u usmenom i pisanom izražavanju.

Zato se u Radnoj svesci u **Vježbanju 2** upoznaju sa još nekim pojmovima – za mladunce i mogu vježbati davanje imena.

Npr. Moja baba ima tele koje se zove _____.

Pile ću nazvati _____.

U **Vježbanju 3** prepoznaju se opisi datih životinja.

Rješenja:

OVCA – Hrani se travom. Njen mužjak je ovan. Tijelo pokriveno vunom.

MAČKA – Lovi miševe. Dobro vidi u mraku.

KOKOŠKA – Ima dvije noge. Nosi jaja.

U **Vježbanju 4** prepoznaju osobine krave, konja i pronalaze po opisu treću domaću životinju.

Rješenje:

Konj – Ima jako tijelo i kopita; Kobila, ždrijebe. Služi za nošenje tereta.

Krava – Daje mlijeko. Ima četiri noge. Hrani se travom.

Pas – Čuvar kuće. Ima četiri noge. Mesojed.

Usmeno izražavanje – Na osnovu usvojenog vokabulara opisuje se svoj kućni ljubimac ili neka domaća životinja. Prethodno vježbanje može da služi kao putokaz u ovoj govornoj vježbi.

Pismeno izražavanje – Na kraju se zapisuje opis – Vježbanje 5. Voditi računa o pisanju velikog i malog slova.

Na kraju pročitati tekst o inteligenciji mačaka i razgovarati o podacima iz teksta.

VI. UPOZNAJMO OKRUŽENJE

1. Ljepote o kojima se priča i piše, prvi čas

Jezički ciljevi: opis mjesta

Gramatički ciljevi: upotreba i pisanje pridjeva, pisanje geografskih pojmova

Priprema: Na karti Crne Gore učenici prepoznaju nazive gradova.

Pored imena gradova prave se odgovarajući pridjevski oblici:

Npr. Cetinje – cetinjski

Berane – beranski

Crna Gora – crnogorski

Slušanje – Prelazi se na slušanje teksta s CD-a, prvi put integralno. Provjerava se razumijevanje. Drugi put rečenicu po rečenicu slušati, s objašnjenjima nepoznatih riječi. Treće slušanje je uz praćenje teksta.

Razumijevanje se provjerava pitanjima ispod teksta.

Čitanje teksta.

Usmeno izražavanje – Uz pomoć pitanja učenici prave kratke opise i prepričavaju integralno tekst. Drugi učenici im postavljaju pitanja da bi opis bio precizniji.

Voditi računa da je tekst pisan u prošlom vremenu.

U tekstu se pronalaze geografski pojmovi. Daje se pravilo pisanja.

U Radnoj svesci u **Vježbanjima 1–3** vježbati pravopis i pisana slova.

Rješenje vježbanja 3 – velikim slovom

1. Ljepote o kojima se priča i piše, drugi čas

Gramatika – U tekstu čitanom na prethodnom času pronalaze se imena gradova i prave se odgovarajući pridjevi.

Podseća se kada se piše veliko a kada malo slovo.

Prave se pridjevi od složenih naziva: Crna Gora – crnogorski

Bijelo Polje – bjelopoljski

Herceg Novi – hercegnovski.

Daju im se geografski pojmovi od kojih će praviti oblike pridjeva:

Amerika, Francuska, Grčka,
Bar, Šavnik, Mojkovac, Spuž.

Najbolje je primijeniti ove pridjeve uz neku imenicu:

američki san, francuska vina, grčka salata
barska luka, šavnički poljoprivrednici, mojkovačka škola, spuško brašno.

U Radnoj svesci **Vježbanja 4, 5 i 6** utvrđuju pravila pisanja naziva gradova, država i upotrebe pridjeva.

Rješenje Vježbanja 4 – crnogorski, bjelopoljski, hercegnovski

Rješenje Vježbanja 5 – Podgorica, Cetinje, Bijelo Polje; Hrvatska, Albanija, Makedonija

Rješenje Vježbanja 6 –

a) Prepiši pravilno imena država.

FRANCUSKA, ITALIJA, POLJSKA, GRČKA, HOLANDIJA

Francuska, Italija, Poljska, Grčka, Holandija

b) Napiši imena stanovnika ovih država.

Francuzi, Italijani, Poljaci, Grci, Holandžani

c) Napiši pridjeve od imena država.

francuski, italijanski, poljski, grčki, holandski

Usmeno izražavanje – Po modelu dijaloga datom u Udžbeniku, vježbati konstrukcije sa geografskim pojmovima.

1. Ljepote o kojima se priča i piše, treći čas

Kao priprema za grupni rad koji predviđa opis nacionalnih parkova, uraditi **Vježbanje 7** da bi se ponovila pravila pisanja geografskih pojmova.

Rješenje:

Anita živi u Hrvatskoj. Rođena je u Zagrebu. Tamo ide u školu. Ove godine dolazi kod nas u Crnu Goru. Njena tetka živi u Tivtu. Obećala je da će doći kod mene u Podgoricu.

Pismeno i usmeno izražavanje – Treći čas je predviđen za grupni rad. No prije zadatka, po modelu datom u tekstu, najprije usmeno treba pripremiti podatke. Zahvaljujući mapi Crne Gore moguće je locirati mjesto gdje se nalazi nacionalni park i kako do njega doći. Potrebno je učenicima dati podatke šta se tamo može vidjeti. Dobro bi bilo da postoji video-materijal, a ako ne, onda fotografije.

Učenici se podijele u pet grupa. Neki članovi grupe pripremaju usmeno, a drugi pismeno predstavljanje nacionalnog parka.

Na kraju predstavljaju svoj rad drugima, odgovaraju na pitanja i komentare.

2. Šetnja gradom, prvi čas

Jezički ciljevi: opis grada; dijalog – pitanja i odgovori

Gramatički ciljevi: upotreba velikog slova za geografske pojmove

Priprema – Nastavnik priprema prezentaciju jednog grada – ulice, rijeke, znamenitosti, spomenici kulture.

Slušanje teksta – Prelazi se na slušanje teksta s CD-a, prvi put integralno. Provjerava se razumijevanje. Drugi put rečenicu po rečenicu slušati, s objašnjenjima nepoznatih riječi. Treće slušanje je uz praćenje teksta.

Čitanje teksta.

Usmeno izražavanje – Razumijevanje se provjerava pitanjima nakon teksta.

Učenici postavljaju pitanja jedni drugima vezana za tekst o Plavu. Insistirati na različitim pitanjima za isti odgovor.

2. Šetnja gradom, drugi čas

Uz pomoć pitanja, učenici opisuju grad iz teksta, ili odgovaranjem na pitanja formiraju cjelovite informacije.

Zatim u istom tekstu pronalaze geografske pojmove i dijele ih na kolone: planine, rijeke, jezera, ulice.

Skreće im se pažnja na to kako su nazivi napisani.

Uvodi se pravopisno pravilo o pisanju geografskih pojmova.

Daju im se po diktatu nazivi geografskih pojmova koje treba da zapišu. Na tabli se piše tačan oblik.

U Radnoj svesci **Vježbanjem 1** utvrđuje se pravilo o pravilnom pisanju geografskih pojmova.

Rješenje: prva riječ velikim početnim slovom; malim

Pismeno izražavanje – **Vježbanja 2 i 3** prilika su da se pisanjem upotrijebe stečena pravopisna pravila.

Rješenja: Biogradsko jezero, Skadarsko jezero; Lovćen, Prokletije, Bjelasica

Crna Gora je država u kojoj živim. Odlikuje se prirodnim ljepotama. Neke od njih su: Skadarsko jezero, Biogradsko jezero, Lovćen, Boka Kotorska, kanjon rijeke Tare, Pivsko jezero.

2. Šetnja gradom, treći čas

Usmeno i pismeno izražavanje – Uz pomoć malog dijaloga u **Vježbanju 4** napraviti sopstveni, s pitanjima i odgovorima. Voditi računa o konstrukcijama pitanja.

Na kraju se dijalog čita.

Vježbanje 5 je prilika da ponove pisanje adrese.

Najzad, zahvaljujući mapi grada, u **Vježbanju 6** učenici u parovima smišljaju dijaloge vezane za maršrutu kojom Mirko može da stigne do stadiona. Jedan učenik u paru postavlja pitanja, a drugi daje odgovore.

3. Mjesto koje volim, prvi čas

Jezički ciljevi: napisati duži tekst

Gramatički ciljevi: upotreba velikog slova

Priprema – Posmatra se slika a u opisu svi učestvuju. Nakon toga nastavnik priprema prezentaciju jednog sela. Objasnjava se pojam etno-selo.

Uljez u uvodnoj vježbi je – štala.

Slušanje teksta – Prelazi se na slušanje teksta s CD-a, prvi put integralno. Provjerava se razumijevanje. Drugi put rečenicu po rečenicu slušati, s objašnjenjima nepoznatih riječi. Treće slušanje je uz praćenje teksta.

Razumijevanje se provjerava pitanjima ispod teksta.

Čitanje teksta.

U tekstu se pronalaze riječi pisane velikim slovom. Provjeravaju se rađena pravopisna pravila o upotrebi velikog slova.

Usmeno izražavanje – Na osnovu **Vježbanja 1** iz Radne sveske učenici najprije daju što više odlika svakog od pojmova a onda usmeno prezentuju izabrani pojam: grad, selo, priroda, park.

3. Mjesto koje volim, drugi čas

Usmeno izražavanje – Čas počinje usmenim predstavljanjem svoga sela. Ostali učenici postavljaju pitanja učeniku koji opisuje svoje selo.

To bi trebalo da bude priprema za grupni rad s ponuđena tri zadatka. Treba otvoriti debatu koliko dozvoljavaju jezičke kompetencije učenika. Dati su izrazi koji bi im mogli pomoći da bolje argumentuju svoje diskusije.

Npr. Prednosti sela/grada su:

Nedostaci sela/grada su:

Podijeljeni u grupe, trebalo bi da argumentuju svoje izbore i da polemišu s suprotnim stavovima.

3. Mjesto koje volim, treći čas

Kao priprema za čas, učenici obnavljaju pisanje velikog slova – **Vježbanje 2** u Radnoj svesci. Kroz Plav protiče Plavska rijeka. Šetao sam i divio se ljepoti Plavskoga jezera. Saznao sam da svakoga ljeta u Plav dolazi puno turista. Oni obilaze okolne planine: Prokletije, Čakor, Visitor. Obišlu su i Visitorsko jezero. To je malo jezero, okruženo šumom visokih borova, jela i smrča.

Rješenje:

Anin zadatak rijeke i jezera – Plavska rijeka, Plavsko jezero, Visitorsko jezero

Lejlin zadatak planine – Prokletije, Čakor, Visitor

Pismeno izražavanje – Na kraju napisati duži tekst Moje selo ili Moj grad će bi se upotrijebilo sve što je naučeno o pisanju geografskih pojmova velikim i malim slovom.

NASTAVNI LISTIĆ 1

1. Stara crnogorska seoska kuća

Kamen je osnovni građevinski materijal. Zidovi su od tesanoga kamena. Prozori su mali na što su presudno uticale mogućnosti građenja otvora u kamenim zidovima. Vrata i prozori su drveni. Pored zastakljenih krila, prozori su opremljeni i drvenim kopcima, škurama, radi zaštite od jakoga sunca i vjetra. Za krovni pokrivač se koristi crveni crijep, ponekad i kamene ploče, a u planinskim oblastima na sjeveru Crne Gore krovovi su od drvenih dasaka.

a) Pronađi u tekstu imenice i razvrstaj ih po rodu.

Muški rod	
Ženski rod	
Srednji rod	

b) Prepiši pridjeve iz teksta.

2. Na osnovu slike opiši unutrašnji izgled stare kuće u Crnoj Gori.

3. Prepíši tekst pravilno.

CRNA GORA JE ZEMLJA U JUGOISTOČNOJ EVROPI KOJA LEŽI NA
OBALI JADRANSKOGA MORA. NA ISTOKU I ŠEVEROISTOKU GRANIČI SE SA SRBIJOM
I KOSOVOM, NA ZAPADU I ŠEVEROZAPADU SA HRVATSKOM I BOSNOM
I HERCEGOVINOM I NA JUGOISTOKU S ALBANIJOM. NA JUGOZAPADU
JE JADRANSKO MORE DIJELI OD ITALIJE.

NAJDUŽA RIJEKA JE TARA , A OSTALE DUŽE RIJEKE SU
PIVA, ČEHOTINA, ZETA, MORAČA I BOJANA. RIJEKA TARA PROTIČE
KROZ KANJON DUBOK 1.300 METARA. JEDINA PLOVNA RIJEKA JE RIJEKA
CRNOJEVIĆA.

NAJVEĆE JEZERO CRNE GORE JE SKADARSKO JEZERO, KOJE JE ISTOVREMENO
I NAJVEĆE JEZERO BALKANSKOGA POLUOSTRVA. NAJPOZNATIJA JEZERA
SU PLAVSKO, BIOGRADSKO I CRNO JEZERO.

4. Dopuni rečenicu brojem iz zagrade tako što ćeš ga napisati slovima.

Školska godina počinje _____ (1) septembra.

U mojoj školi nastava počinje u _____ (8) časova.

Utorkom imamo _____ (6) časova, a _____ (6) čas nam je
engleski jezik.

NASTAVNI LISTIĆ 2

1. Aktivno učenje

Aktivno učenje podrazumijeva učenje s razumijevanjem, a ne učenje napamet. Zato je veoma bitno da učenike zainteresujemo, pokrenemo i uključimo u nastavni proces. Tako ih možemo motivisati da znanja usvajaju aktivno, da više razumiju, a manje moraju da pamte.

Iz datoga teksta izdvoj oblike sadašnjega vremena (prezenta):

2. Upiši oblike glagola koji nedostaju.

PROŠLO VRIJEME (perfekat)	SADAŠNJE VRIJEME (prezent)	BUDUĆE VRIJEME (futura I)
gledali su	gledaju	gledaće
	radim	
		pisaćemo
	pjevate	

3. Upiši odgovarajući oblik prošloga vremena (perfekta).

MUŠKI ROD		ŽENSKI ROD		SREDNJI ROD	
JEDNINA	MNOŽINA	JEDNINA	MNOŽINA	JEDNINA	MNOŽINA
crtao je	crtali su	crtala je	crtale su	crtalo je	crtala su
pisao je			pisale su		
	radili su			radilo je	

4. Prepiši pravilno sljedeći tekst.

GLAVNI GRAD CRNE GORE JE PODGORICA. KROZ PODGORICU PROTIČU RIJEKE MORAČA I RIBNICA, A U BLIZINI SU I RIJEKE ZETA, CIJEVNA I SITNICA. OD PODGORICE DO JADRANSKOGA MORA MOŽE SE STIĆI, OTPRILIKE, ZA POLA SATA VOŽNJE.

5. Dopuni sljedeće rečenice.

Rođen/rođena sam u _____ (Podgorica).

Idem u _____ (osnovna škola) „Oktoih“.

Na _____ (takmičenje recitatora) osvojila sam drugo mjesto.

6. Poveži glagol s odgovarajućim glagolskim vremenom.

	pjevam		buduće
	igraću		prošlo
	obrisao sam		sadašnje
GLAGOL:	čekaju	VRIJEME:	prošlo
	nosićemo		sadašnje
	rade		buduće
	kupili smo		sadašnje

CD SKRIPT

I. DOM I ŠKOLA

Mirkova porodica, udžbenik str. 8 i 9

Ja sam Mirko Hajduković. Imam jedanaest godina i učenik sam petoga razreda. Mnogo volim prirodu i zato se često igram napolju. Ne volim kišu.

Ovo je moja majka. Njeno ime je Marija, ima trideset pet godina i po zanimanju je glumica. Zadovoljna je kad sam uspješan u školi. Voli muziku i praznike. Vesela je. Ne voli kad se sestra i ja svađamo.

Moj otac zove se Nikola. Ima četrdeset godina. Po zanimanju je ljekar. Voli da igra fudbal i da čita knjige. Smeta mu galama.

Moja sestra zove se Jana. Ona je još mala. Ima četiri godine i ide u vrtić. Jana voli crtane filmove. Obožava lutke i često razgovara s njima. Plaši se mraka.

DIJALOG, udžbenik str. 10

MAJA: Zdravo, Sanja.

SANJA: Zdravo, Majo. Ovo je moja majka Vesna.

MAJA: Dobar dan, drago mi je.

SANJA: Mama, ovo je moja drugarica Maja.

Mirkova škola, udžbenik str. 11

Ja idem u Osnovnu školu „Luka Simonović“. Svakoga jutra ispred nje se okupi mnogo đaka. Mi smo odjeljenje petoga razreda. Moja učionica se nalazi u prizemlju. Lijepo je uređena. Na zidovima učionice postavljeni su učenički radovi.

Volim da se družim s drugovima i drugaricama iz svoga odjeljenja. Pored mene u klupi sedi moj drug Vlado. U klupi ispred mene sedi Sanja. Ona je moja simpatija. Stidim se to da priznam.

Pohađam likovnu sekciju iako ne volim da crtam. Tamo je Sanja!

Mirkov dom, udžbenik str. 13

Ja živim u Nikšiću u Ulici Alekse Backovića. Kuće u mojoj ulici imaju lijepo uređena dvorišta. U mome dvorištu pored drvene klupe rastu crvene ruže.

Naša kuća ima dva sprata i velike bijele prozore. Fasada je zelena. Na ulazu u kuću nalazi se velika terasa. Sestra i ja igramo se na terasi i ponekad ostavimo razbacane igračke. Majka se ljuti zbog toga. Opominje nas da složimo svoje igračke.

Nedaleko od moje kuće nalazi se Kulturni centar „Zahumlje“. Moja sestra u „Zahumlju“ igra balet.

DIJALOG, udžbenik str. 15

SANJA: Moja najbolja drugarica je Nina. Majo, ko je tvoja najbolja drugarica?

MAJA: Moja najbolja drugarica je Hana. Ona je zabavna i pametna.

SAZNAJ VIŠE, udžbenik str. 15

Kulturni centar „Zahumlje“ osnovan je 1898. godine u Nikšiću. U „Zahumlju“ je moguće pohađati hor, dramsku sekciju, balet, ples, flamenko, školu recitovanja, školu lijepoga govora i folklor.

II. ZA LJEPŠU OKOLINU

Misli ekološki, udžbenik str. 18

U većini škola postoji ekološka sekcija. Njeni članovi najčešće su učenici sedmoga, osmoga i devetoga razreda.

Mladi ekolozi osnovne škole organizovali su tri akcije: uređenje kabineta biologije, čišćenje školskoga dvorišta i njegovanje biljaka u školskim prostorijama. U akcijama je učestvovalo dvadeset pet ekologa i četiri nastavnika. Oni tako brinu o prostoru u kojem borave. O svojim aktivnostima informišu vršnjake, roditelje i ostale nastavnike. Često ih pozivaju da im pomognu. Tako žele da svi članovi društva razvijaju ljubav prema prirodi i zdravome okruženju.

SAZNAJ VIŠE, udžbenik str. 19

Svake godine 5. juna obilježava se Svjetski dan životne sredine. Toga dana organizuju se razne akcije – čišćenje okoline, sađenje drveća, slanje poruka o važnosti očuvanja životne sredine. Tako se svi trude da svoju okolinu učine čistom, zelenom i lijepom.

Udžbenik str. 20

U Crnoj Gori zaštićene su mnoge životinjske vrste:

jelen, srna, košuta, divokoza, lane, šumski mrav, slijepi miš, galeb, šumska sova, kornjača i druge.

Zaštićene životinje i ptice ne smijemo loviti, uznemiravati, udarati ih, niti uništavati njihovo stanište.

Jesi li čuo/čula za Crvene knjige i Crne knjige?

Crvene knjige – sadrže popis ugroženih biljnih i životinjskih vrsta.

Crne knjige – sadrže popis biljnih i životinjskih vrsta koje je čovjek svojim djelovanjem istrijebio.

Dobre navike, udžbenik str. 21

Učenici i učenice osnovne škole organizovali su akciju uređenja školskoga dvorišta. Na to ih je podstakla akcija Neka bude čisto. Ovako su planirali svoje aktivnosti:

1. dan – dogovaramo se i planiramo
2. dan – uklanjamo otpatke iz školskoga dvorišta
3. dan – sadimo biljke
4. dan – postavljamo slogane

U akciji su učestvovala sva odjeljenja. Bilo je mnogo korisnih savjeta i ideja. Tokom akcije svi su se dogovarali, družili, zabavljali. Učenici su ispisali ove slogane:

Bacaj otpatke u korpu!

Čuvaj zasađeno cvijeće!

Čuvaj dvorište – ONO JE TVOJE!

Njeguj lijepo navike!

Slogane su postavili u školskome dvorištu.

Čuvajmo okolinu!, udžbenik str. 23

MIRKO: Čuvate li svoju okolinu?

ANA: Sada da. Ranije sam mislila da o tome treba drugi da brinu.

DANIJEL: Ja čuvam koliko mogu. Nikad ne bacam smeće kroz prozor.

LEJLA: Mi kod kuće koristimo papirne kese umjesto plastičnih, i već sam na to navikla.

NINA: Meni je dosadno da tražim korpu za smeće, ali ubacim papir u džep dok ne nađem korpu.

DANIJEL: I ja to radim. Malo je potrebno da se steknu dobre navike.

ZANIMLJIVOST, udžbenik str. 25

Odslušaj tekst i prati crtež.

Kad se različite vrste otpada miješaju, nastaje smeće. Zato treba razdvajati otpad. Mnogi materijali mogu se ponovo preraditi. Preradom se od njih prave novi proizvodi. Ako tako postupamo s otpadom, štedimo energiju i manje zagađujemo vazduh, vodu i zemlju.

Za razgradnju pojedinih vrsta otpada potrebno je:

- » za organski otpad poput povrća i koru od voća od 5 do 10 dana
- » za papir od 10 do 30 dana
- » za pamučnu odjeću od 2 mjeseca do 5 mjeseci
- » za stvari od vune do godinu dana
- » za drvo od 10 do 15 godina

- » za metal (limenke, konzerve) od 100 do 500 godina
- » za plastične kese milion godina
- » za staklo milioni godina

III. PRAZNICI

Rođendan, udžbenik str. 28

Ana i Lejla su se srele ispred škole.

ANA: Lejla, pozivam te na rođendansku žurku!

LEJLA: Hvala, Ana. Kad je žurka? I đe?

ANA: U subotu. Dobićeš pozivnicu. U njoj sve piše.

LEJLA: Baš se radujem!

Udžbenik str. 29

Draga Lejla,

Pozivam te na rođendan

20. maja u 18 sati.

Ulica Nikole Tesle, br. 12.

Očekujem te

Ana

Draga Ana,

Srećan rođendan!

Želim ti sve najbolje.

Tvoja drugarica Lejla

JU Osnovna škola „Boško Strugar“ – Ulcinj

Poštovani/poštovana,

Pozivamo Vas da prisustvujete svečanosti koju organizujemo povodom Svjetskoga dana djeteta.

Svečanost će se održati 20. novembra 2016. godine u 11 sati u holu škole.

Očekuje Vas zanimljiv program naših učenika.

Dobro došli!

Uprava škole

U razredu, udžbenik str. 30

Bliži se Nova godina. Lejlino i Sanjino odjeljenje želi da okiti jelku u svojoj učionici. Počeli su veselo, ali je izbila svađa. U odjeljenje ulazi nastavnica.

NASTAVNICA: Što je bilo? U čemu je problem?

LEON: Sanja i ja smo se posvađali s Nikolom, Ninom i Lejлом.

NASTAVNICA: Zašto?

LEON: Dok su ostali kitili jelku, oni su nam slomili neke ukrase.

SANJA: Mi smo se iznervirali, a oni su počeli da se smiju.

LEJLA: Htjeli smo malo da se igramo s ukrasima. Nijesmo imali namjeru da ih polomimo.

NIKOLA: Slučajno su nam pali na pod i polomili se.

NASTAVNICA: Leone, što ste vi onda uradili?

LEON: Ja sam uputio Lejli ružne riječi.

SANJA: A ja sam krenula da udarim Nikolu.

NINA: Samo smo htjeli da se zabavimo.

NASTAVNICA: Nema potrebe da se svađate. Nije lijepo. Izvinite se jedni drugima, zajedno ćemo riješiti problem.

Udžbenik str. 31

Zovem se Nina.

Kako se ti zoveš?

Ja se zovem Nikola.

A ona?

Ona se zove Lejla.

Veseli decembar, udžbenik str. 32

Početak decembra u Podgorici se već godinama organizuje Božićni bazar. Božićni bazar organizuju predstavnici ambasada u Crnoj Gori. Cilj je da se prodajom proizvoda prikupe sredstva u humanitarne svrhe. Na štandovima se predstavljaju specijaliteti kuhinja različitih zemalja. Oni se mogu probati i kupiti. Osim toga, na štandovima bude dosta suvenira i drugih proizvoda. Tako posjetioci upoznaju kulturu drugih naroda. Kupovinom postaju dio te humanitarne akcije. To je prilika da se upozna tradicija drugih zemalja.

IV. MOJ IZBOR

Sami stvaramo, udžbenik str. 38

Učenici i nastavnici pripremaju humanitarnu akciju u školi. Dogovaraju se, pričaju, pišu, crtaju. Prave čestitke, novogodišnje ukrase, vaze, saksije i drugo. Trude se da budu kreativni i strpljivi. Rade s ljubavlju, druže se i pomažu jedni drugima.

NIKOLINA: Petre, molim te, dodaj mi makaze.

PETAR: Izvoli. Što praviš?

NIKOLINA: Novogodišnju čestitku.

VERONIKA: Pogledajte kako lijepo ukrašavamo saksiju!

ANĐELA: Što kažete za moj šešir?

NIKOLINA: Lijep je!

ANĐELA: Možda bi mogla još malo da ga ukrašiš.

PETAR: Jedva čekam da završimo i pokažemo što smo napravili.

Prodajom svojih proizvoda planiraju da pomognu drugoj deci. Pokloniće im paketiće slatkiša, igračke i školski pribor.

Bijeg na snijeg, udžbenik str. 40

Crnogorski gradovi Kolašin, Nikšić i Žabljak zimski su centri sporta i rekreacije. I ove godine organizovali su razne manifestacije za sve uzraste. Može se uživati u skijanju, sankanju, igri, pjesmi.

To je dobar razlog da ih posetite i zimujete baš na Bjelasici, Vučju ili Durmitoru. Organizatori i zapošljeni potrudili su se da putevi, staze i žičare budu spremni. U ovim centrima možete uživati u zimskim sportovima. Osim toga, oni nude bogat izbor jela nacionalne kuhinje.

ZANIMLJIVOST, udžbenik str. 41

Dijete može da stane na skije čim nauči samostalno da hoda. Međutim, da nauči da skija neko dijete spremno je s tri godine, neko s pet, a neko sa sedam godina. To zavisi od toga koliko dijete može da prati nastavu u školi skijanja.

Volim raspust, udžbenik str. 42

ANA: Tokom raspusta posetiću đeda i babu na selu. Tamo ću ostati neđelju dana. Boraviću u prirodi, braću šumske plodove, hraniću domaće životinje, pomagaću babi i dedu. Baba će me naučiti da spremam jela. Volim da boravim na selu.

LEJLA: Za raspust ću otići na planinu. Tamo ću ostati pet dana. Mnogo volim aktivnosti na snijegu. Boraviću na svježemu vazduhu, sankaću se i skijaću. Biće to uživanje u planinskim ljepotama.

NIKOLA: Dio raspusta ću provesti s roditeljima na moru. Ići ćemo na plivanje, šetaćemo pored mora, igraćemo odbojku na plaži. Obići ćemo i neka mjesta u kojima dosad nismo bili. Na moru mi nikad nije dosadno.

SAZNAJ VIŠE, udžbenik str. 43

Zašto je boravak u prirodi važan?

Đeci je potreban svjež vazduh i kretanje. To je potrebno svima. Istraživanja pokazuju da деца koja su navikla da borave u prirodi bolje uče, zdravija su, srećnija i kreativnija. Raznovrsnost u prirodi deci budi radoznalost, njihovu maštu, razvija moć zapažanja.

V. ŽIVJETI S PRIRODOM

Dan na jezeru, udžbenik str. 46

Prošloga vikenda Mirko je s ocem počeo Skadarsko jezero. Očev prijatelj Ljubo vodio ih je na pecanje. Prvo su se vozili čamcem i razgledali okolinu. Jezero je bilo veliko i lijepo. Dio jezera pripada Crnoj Gori, a dio Albaniji.

Skadarsko jezero je dom mnogih divljih životinja. Mirko je želio da vidi pelikane. Pelikani su rijetke i velike ptice. Raspon krila im je do dva metra. Ljudi brinu o pelikanima na jezeru. Postavili su vještačke platforme na kojima se pelikani gnijezde. Pelikani imaju vreću ispod kljuna u koju sakupljaju ribe za svoje mladunce. Otac je rekao Mirku da u tu vreću može da stane preko deset kilograma ribe.

Krajem dana vratili su se na obalu. Otac je pecao, a Ljubo se odmarao. Mirko se igrao. U daljini je vidio nekoliko pelikana.

DIJALOG, udžbenik str. 47

Napravite dijalog na osnovu primjera.

MIRKO: Koju divlju životinju voliš?

AMELA: Ja volim lavove. Voliš li ih i ti?

MIRKO: Ne, moja omiljena divlja životinja je jelen.

ZANIMLJIVOST

Puževi mogu spavati čitave tri godine.

Djetlić može kucnuti u drvo 20 puta u jednoj sekundi.

Trobojne mačke su uvijek ženke.

Krtica može iskopati tunel od 70 metara za jednu noć.

Okruženje, udžbenik str. 48

Ispred moje kuće raste mnogo biljaka. Svi brinemo o njima. Volimo ih i njegujemo. Ja volim prirodu i član sam Mladih gorana Podgorice. Učestvujem u svakoj akciji i tako se borim za zdravu životnu sredinu.

Sada sedim na terasi. Posmatram članove porodice kako uređuju dvorište. Mnogo je različitih boja.

Majka zaliva ruže, a sestra bere karanfile. Otac kosi travu.

Čujem kako majka govori: „Mirko, dođi da nam pomogneš“. „Odmah dolazim“, odgovaram.

Udžbenik str. 50

Ako voliš da provodiš vrijeme u prirodi, učiš o njenim pravilima i zakonima, voliš da se snalaziš u njoj, naučiš da ložiš vatru, dižeš šator, družiš se, kampuješ, onda je izviđačko društvo pravo mjesto za tebe. Tu ćeš naučiti kako da se orijentišeš u prostoru oko sebe, obilježavaš staze, tumačiš posebne izviđačke znake. Upoznaćeš nove drugare, ostvarićeš kontakt s prirodom i doživjeti nezaboravne trenutke. Zato, ako želiš da istražuješ prirodu i stičeš neka nova znanja, raspitaj se koje izviđačko društvo postoji u tvome okruženju. Ono te čeka!

Ljubimci, udžbenik str. 51

ANA: Mirko, voliš li životinje?

MIRKO: Volim, Ana. Na selu kod đeda i babe ima mnogo domaćih životinja.

ANA: Ja imam kućnog ljubimca, hrčka Čarlija.

MIRKO: Moj kućni ljubimac je mače Grudvica.

ANA: Odakle ti?

MIRKO: Našao sam ga napuštenoga ispred kuće. Roditelji su mi rekli da mogu da ga zadržim ako budem brinuo o njemu.

ANA: To je baš lijepo. Kad mi je majka kupila Čarlija, rekla je da onaj ko voli životinje voli i ljude.

DIJALOG, udžbenik str. 52

HARIS: Sanja, imaš li kućnog ljubimca?

SANJA: Imam papagaja Simija. Ti, Harise?

HARIS: Ja imam psa Bendžija.

SAZNAJ VIŠE, udžbenik str. 53

Ako se plašiš naših četvoronožnih prijatelja – pasa, prouči ovih sedam zlatnih pravila i ne brini: Približi se psu uvijek mirno, opušteno i bez straha. Kada dođeš do psa, zastani i polako ispruži ruku, tako da je pas može omirisati. Nemoj se bojati – nijedan pas neće te ugristi bez razloga.

Nikada ne prilazi psu, a da prethodno ne pitaš njegovoga vlasnika da li to smiješ učiniti!
Uvijek posmatraj kako se pas ponaša i neka tvoje ponašanje bude u skladu s tim. Ako maše repom, onda je radostan; ako se sagne, onda se boji; ako reži, ne prilazi mu, ljut je.
Ne ometaj psa dok jede. Sačekaj da završi, pa nastavite s igrom.
Ne trči za psom. Uvijek je bolje da pas dođe k tebi, nego da ti trčiš za njim.
Ne radi psu ono što mu smeta – ne vuci ga za rep, ne otimaj mu na silu omiljenu igračku...
Neka te ne plaši veličina psa. Ponekad su veliki psi dobroćudniji i manje opasni od malih pasa.

VI. UPOZNAJMO OKRUŽENJE

Ljepote o kojima se priča i piše, udžbenik str. 56

Prvi put sam ljetovao u Plavu. Plav je grad na sjeveroistoku Crne Gore. Nalazi se u blizini granice s Albanijom. Otišli smo svi: majka, otac, sestra i ja. Ostali smo dvanaest dana.

U Plav smo stigli automobilom. Putovali smo nekoliko sati. Prošli smo pored Kolašina, kroz Mojkovac, Berane i Andrijevicu. Kad smo stigli, ugledao sam jezero i planine u daljini. Odšeli smo u jednoj lijepoj staroj kući u blizini Plavskoga jezera. Domaćini su dobri i divni ljudi. Zovu se Lejla i Marko. Turizmom se bave osam godina. Mnogo vole svoj grad.

Kupali smo se u Plavskome jezeru i sunčali na splavu. Voda je bila bistra. Uživao sam u prirodnim ljepotama.

DIJALOG, udžbenik str. 57

MAJA: Će si bila za vrijeme ljetnjeg raspusta?

SANJA: Bila sam u Ulcinju. A ti?

MAJA: Ja sam bila u Budvi. Dopadaju mi se budvanske plaže.

SANJA: I ulcinjske plaže su lijepe. Ulcinjani su divni domaćini.

Šetnja gradom, udžbenik str. 59

Plav je staro naselje. Postoji mnogo priča o nastanku mjesta. Jedna priča kaže da je grad dobio ime po djevojci Plavi. Kroz grad protiče Plavska rijeka. Voda iz jezera ističe i od nje nastaje rijeka Lim.

U gradu ima mnogo lijepih građevina. Najstarija među njima je Kula Redžepagića. Stara je preko 500 godina. Od svih građevina ona mi se najviše dopala. Šetao sam Jezerskom ulicom i divio se ljepoti Plavskoga jezera.

Sznao sam da svakoga ljeta u Plav dolazi mnogo turista. Oni obilaze okolne planine: Prokletije, Ćakor i Visitor. Pošetioci vole i manifestaciju Dani borovnice. Moja porodica i ja bili smo na ovoj manifestaciji. Nabrao sam punu zdjelu modrih i ukusnih borovnica.

Petoga dana boravka u Plavu pošli smo na izlet na planinu Visitor. Obišli smo Visitorsko jezero. To je malo jezero, okruženo visokim stablima borova, jela i smrča.

Mjesto koje volim, udžbenik str. 62

U blizini Plužina nalazi se etno-selo Montenegro. Boravkom u ovome etno-selu moguće je uživati u prelijepoj prirodi, zdravome vazduhu, domaćoj hrani. Gosti koji posete ovo mjesto mogu prokrstariti Pivskim jezerom, obići kanjon Nevidio, splavariti Tarom, šetati planinskim predjelima. Ovo mjesto često posjećuju domaći turisti koji idu na izlete, ekskurzije, kao i gosti iz inostranstva.

U restoranu etno-sela Montenegro moguće je uživati u ukusima crnogorske nacionalne kuhinje. Mogu se probati razni specijaliteti i može se uživati u ukusima domaćih sokova.

Svi oni koji žele ponijeti nešto za uspomenu iz ovoga etno-sela, mogu to učiniti kupovinom suvenira s različitim motivima.

LITERATURA

- Bakovljević, Milan: *Interpunkcija i pravopisni znaci (programirani udžbenik)*, Beograd, 1971.
- Brujić, Marinka: *Govorne vježbe u nastavi stranih jezika*, Zagreb, 1966.
- Čirgić, Adnan; Pranjković, Ivo; Silić, Josip: *Gramatika crnogorskoga jezika*, Podgorica, 2010.
- Diop-Lascroux L., Tauzin B. – *Comment vont les affaires? Cours de français professionnel pour débutants*, Paris, Hachette Livre, 2000.
- Filipović, Rudolf: *Kontakti jezika u teoriji i praksi*, Zagreb, 1971.
- Girardet J., Pécheur J. – *Campus 1, méthode de français*, Paris, CLE international, 2002.
- Glamočak, Saša; Kuzmić, Aleksandar; Rikalo Milorad: *Razumem šta čitam*, Beograd, 2009.
- Ilić, Pavle: *Srpski jezik i književnost u nastavnoj teoriji i praksi*, Novi Sad, 1998.
- Ivić, Ivan; Pešikan, Ana; Antić, Slobodanka: *Vodič za dobar udžbenik, opšti standardi kvaliteta udžbenika*, Novi Sad, Platoneum, 2008.
- Klajn, Ivan: *Rečnik jezičkih nedoumica*, Novi Sad, 2008.
- Kristal, Dejvid: *Internetska lingvistika*, Podgorica, 2012.
- Lazarević, Biljana; Trebješanin, Dušanka: *Savremeni osnovnoškolski udžbenik*, Beograd, 2001.
- Marinković, Simeon: *Metodika kreativne nastave srpskog jezika i književnosti*, Beograd, 1995.
- Mur, Džo Elen: *Kako napisati priču*, Beograd, 2009.
- Mur, Džo Elen: *Kako pisati neknjiževne tekstove*, Beograd, 2010.
- Nikolić, Milija: *Metodika nastave srpskohrvatskog jezika i književnosti*, Beograd, 1988.
- Nikolić, Vera; Mežinski Marija: *Metodika nastave ruskog jezika sa praktikumom*, Beograd, 1996.
- Peruško, Tone: *Materinski jezik u obaveznoj školi*, Zagreb, 1968.
- Pingel, Flank: *Priručnik Uneska za proučavanje i reviziju udžbenika*, prevod dr Biljana Šimunović-Bešlin, Novi Sad, Platoneum, 2005.
- Pravopis crnogorskoga jezika*, Ministarstvo prosvjete i nauke Crne Gore, Podgorica, 2010.
- Rosandić, Dragutin: *Metodika književnog odgoja i obrazovanja*, Zagreb, 1986.
- Težak, Stjepko: *Teorija i praksa nastave hrvatskoga jezika 1*, Zagreb, 1996.
- Težak, Stjepko: *Teorija i praksa nastave hrvatskoga jezika 2*, Zagreb, 2003.